

પોરબંદર સેવાકેન્દ્ર દ્વારા વિશ્વ તમાકુ મુક્તિ દિવસ ઉપર આયોજિત મેરા ભારત વ્યસનમુક્ત ભારત અભિયાનનો શુભારંભ કરતાં પ્ર.કુ. દમયંતીબેન, નશાબંધી વિભાગનાં સુપ્રી. ભ્રાતા ડી.વી. જોષી, લાયન્સ ક્લબનાં પ્રમુખ ભ્રાતા નિખિલ પારેખ, પ્ર.કુ. ગીતાબેન.

સુરત વરાછા સેવાકેન્દ્ર દ્વારા ૧૧૮ સ્કૂલોના ૧૧૦૦ શિક્ષકો માટે આયોજિત ઈફેક્ટીવ ટીચીંગ થ્રુ માર્બન્ડ મેનેજમેન્ટ સેમીનારનું ઉદ્ઘાટન કરતા નોન ગ્રાન્ટેડ શાળા સંકુલના ચેરમેન તપસ્વીભાઈ દવે, પ્રો. પ્ર.કુ. સ્વામીનાથનભાઈ, પ્ર.કુ. વૃષ્ટિબેન, લક્ષ્મી ડાયમંડના ચેરમેન ચુનીભાઈ ગજેરા, રેડક્રોસ સોસાયટીના સેક્રેટરી જગદીશભાઈ ચાવડા તથા શિક્ષકો.

વડોદરા અટલાદરા સેવાકેન્દ્ર દ્વારા રાજયોગ સફળતાની ચાવી વિષય ઉપર આયોજિત સેમીનારમાં દીપ પ્રજ્વલન કરતાં પ્ર.કુ. દીપાબેન, BJP નાં અધ્યક્ષ ભ્રાતા ભરતભાઈ, L&T નાં DGM ભ્રાતા અશોકભાઈ તથા પ્ર.કુ. અરુણાબેન.

બગસરાનાં નવનિર્મિત ભવનનું ઉદ્ઘાટન કરતાં રાજયોગિની દાદી રતનમોહિનીજી, પ્ર.કુ. સરલાબેન, નગરપાલિકાનાં પ્રમુખ છગનભાઈ હિરાની, રામદેવ મંદિરનાં મહેંત શ્રી ધુસાબાપુ, પ્ર.કુ. વૃષ્ટિબેન અને પ્ર.કુ. રસીલાબેન.

Gyan Amrit જ્ઞાનામૃત

Vol.6 | Issue 5
July - August 2013
Retail Price - Rs.10

Sweet
Dadiji

રાજયોગિની દાદી પ્રકાશમણિજી

મુખ્ય પ્રશાસિકા (૧૯૬૯-૨૦૦૭)

છઠ્ઠી પુણ્યતિથિ તારીખ ૨૫-૮-૨૦૧૩ વિશ્વબંધુત્વ દિવસ

ધરમપુરમાં અલવિદ્યા તનાવ શિબિરના ઉદ્ઘાટન દર્શ્યમાં મંચ ઉપર ધારાસભ્ય ઈશ્વરભાઈ પટેલ, નગરપાલિકા પ્રમુખ શ્રી રાજેશભાઈ ચૌધરી, સ્કૂલના મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી હરિવલ્લભદાસજી, પ્ર.કુ. રંજનભેન, પ્ર.કુ. રોહિતભાઈ દેખાય છે.

બારડોલી સેવાકેન્દ્ર દ્વારા શિક્ષક સજાગતા અભિયાનમાં શિક્ષક ભાઈ-બહેનોને જીવનમાં કુશળતા વિષય પર પ્રવચન કરતાં પ્ર.કુ. પિંકીબેન.

મુન્દ્રા-કચ્છમાં શીર્ષીંગ એવિરેશન વિભાગ દ્વારા આયોજિત અભિયાનના સમાપન સમારંભમાં દીપ પ્રગટાવતાં પ્ર.કુ. મીરાબેન, પ્ર.કુ. કમલેશબેન, પોર્ટના જનરલ મેનેજર રાજેશભાઈ સમદાની, પ્ર.કુ. સુશીલાબેન તથા પત્રકાર ભ્રાતા કપિલ કેસરીયા.

રાજકોટ, મેહુલનગર સેવાકેન્દ્ર દ્વારા આધ્યાત્મિક પ્રદર્શનનું ઉદ્ઘાટન કરતા ઓમશાંતિ સ્કૂલના પ્રમુખ ભ્રાતા ઠાકરશીભાઈ પટેલ, કોર્પોરેટર નરેન્દ્રભાઈ, કોર્પોરેટર પ્રવીણભાઈ, ડૉ. હિતેશભાઈ પટેલ, રામેશ્વર મંદિરના મહંતશ્રી મહેશભાઈ તથા પ્ર.કુ. ચેતનાબેન.

મલાડ મુંબઈ સેવાકેન્દ્ર દ્વારા સુપ્રસિધ્ધ ટીવી સીરીયલ તારક મહેતાના ઉલ્ટા ચશ્માના કલાકાર ભ્રાતા દિલીપ જોષીને ઈશ્વરીય સૌગાત આપતાં પ્ર.કુ. મીનાબેન તથા પ્ર.કુ. નીતાબેન.

ધારી સેવાકેન્દ્રનાં નવનિર્મિત અમીજ્યોત ભવનનું ઉદ્ઘાટન કરતાં રાજયોગિની દાદી રતનમોહિનીજી, પ્ર.કુ. સરલાબેન, PSI ભ્રાતા આર.એન.વીરાની, સરપંચ શ્રી જીતુભાઈ જોષી, પ્ર.કુ. વૃષ્ટિબેન અને પ્ર.કુ. ભારતીબેન.

રાજુલામાં બાળકોને અભ્યાસની સામગ્રીનું વિતરણ કરતાં પ્ર.કુ. અનુબેન.

ચાણસ્મા સેવાકેન્દ્રમાં સ્નેહમિલન કાર્યક્રમમાં પ્ર.કુ. સરલાબેન, પ્ર.કુ. વૃષ્ટિબેન, પ્ર.કુ. નીલમબેન અને મામલતદાર શ્રી પરબતસિંહ રાઠોડ મંચ પર દેખાય છે.

હાલોલમાં પરમાત્મ શક્તિ દ્વારા સ્વર્ણિમ સંસાર કાર્યક્રમનું ઉદ્ઘાટન કરતાં નગરપાલિકા સભ્ય ભ્રાતા નીલિનભાઈ શાહ, પ્ર.કુ. ડૉ. નિરંજનાબેન, પ્લાસ્ટીક ઈન્ડસ્ટ્રીઝના ચેરમેન લક્ષ્મણભાઈ ગુરવાણી વગેરે.

ચાણોદમાં મહિલા સંમેલનનું દીપ પ્રગટાવી ઉદ્ઘાટન કરતા તાલુકા પંચાયત સભ્ય ધર્મિષ્ઠાબેન, પ્ર.કુ. ડૉ. નિરંજનાબેન.

રાણાવાવમાં તાલુકા પંચાયતના પ્રમુખ સામતભાઈને ઈશ્વરીય ભેટ આપતાં પ્ર.કુ. દિવ્યાબેન.

વલસાડ ડિસ્ટ્રીક્ટ એન્ડ સેશન્સ કોર્ટમાં તનાવ મુક્ત જીવન વિશે પ્રવચન કરતા પ્ર.કુ. રોહિતભાઈ તથા સાથે જજશ્રી રબારી સાહેબ છે.

આણંદમાં મહિલા સંગઠનના વાર્ષિકોત્સવ પ્રસંગે પ્રવચન કરતાં પ્ર.કુ. ગીતાબેન. બાજુમાં સંસ્થાના પ્રમુખ હંસાબેન પટેલ, જનસેવા ટ્રસ્ટના પ્રમુખ મહેન્દ્રભાઈ અને સેક્રેટરી દમયંતીબેન.

રાપર-કચ્છમાં નવા ચુંટાયેલા કાઉન્સિલર ભ્રાતા રાજુભાઈ પટેલને શાલ ઓટાડી સન્માન કરતાં પ્ર.કુ. સરોજબેન.

Gyan Amrit

જ્ઞાનામૃત

પ્રજાપિતા બ્રહ્માકુમારી ઈશ્વરીય વિશ્વ-વિદ્યાલયનું મુખપત્ર

વર્ષ : ૬

જુલાઈ-ઓગસ્ટ, ૨૦૧૩

અંક : ૫

.....અમૃતસૂચિ.....

- ૨ આધ્યાત્મિક જીવન દ્વારા સુખમય સંસારની સ્થાપના તંત્રી સ્થાનેથી
- ૪ પ્રસન્નતાના પથ પર બ્ર.કુ. શિવાનીબેન
- ૭ રાજયોગિની દાદી પ્રકાશમણિજી
બ્રહ્માકુમાર આત્મપ્રકાશ
- ૧૦ વ્યર્થ સંકલ્પોથી મુક્તિની એક યુક્તિ
બ્ર.કુ.પ્રોફે. પ્રફુલ્લ શાહ
- ૧૬ યુવાવિભાગ બ્ર.કુ. મુકેશ જોષી
- ૧૮ રક્ષાબંધન બ્ર.કુ. ભાવના
- ૨૨ શ્રી કૃષ્ણ જન્માષ્ટમી રાજયોગી જગદીશચંદ્ર
- ૨૫ રાજયોગથી લૌકિક અભ્યાસમાં સફળતા
ઉર્મિલ ત્રિવેદી
- ૨૬ જીવન સાફલ્યની ચાવી-આત્મવિશ્વાસ
બ્ર.કુ. બિપિનચંદ્ર
- ૩૧ પ્રસંગપરિમલ

આવશ્યક નોંધ

‘જ્ઞાનામૃત’ને નિયમિત પ્રકાશિત કરવા માટે મુદ્રણસામગ્રીનું આયોજન ઘણું એડવાન્સમાં થાય છે. તેથી કૃતિઓ, તસવીરો અગ્રતાક્રમે મળશે તે મુજબ ધ્યાનમાં લેવાશે. — તંત્રી

કૃતિઓ તથા સેવા સમાચાર મોકલવાનું સરનામું
બ્ર.કુ. ડો. કાલિદાસ પ્રજાપતિ તંત્રી : જ્ઞાનામૃત
જી-૨/૨૨, શિવમ્ એપાર્ટમેન્ટ, નવા વાડજ,
અમદાવાદ-૩૮૦૦૧૩. ફોન : ૨૭૬૨૧૫૫૧

ગ્રાહકોને

જ્ઞાનામૃત દ્વેમાસિક છે. તે નવેમ્બર, જાન્યુઆરી, માર્ચ, મે, જુલાઈ અને સપ્ટેમ્બરમાં પ્રસિદ્ધ થાય છે.

ખન્યુઆરી, ૨૦૧૩થી
લવાજમના નવા દર

ભારતમાં

વાર્ષિક લવાજમ	રૂ.	૫૦-૦૦
આજીવન સભ્ય	રૂ.	૧૦૦૦-૦૦
છૂટક નકલ	રૂ.	૧૦-૦૦

વિદેશોમાં

એરમેઈલ વાર્ષિક	રૂ.	૫૦૦-૦૦
આજીવન સભ્ય	રૂ.	૫૦૦૦-૦૦

આવશ્યક નોંધ

લવાજમની રકમનો ડ્રાફ્ટ નીચેના નામે લખશો.
પ્રજાપિતા બ્રહ્માકુમારી ઈશ્વરીય વિશ્વ વિદ્યાલય
(ગુજરાતી જ્ઞાનામૃત)
લવાજમ મોકલવાનું, સરનામું બદલાયાની જાણ કરવાનું તથા પૂછપરછનું સરનામું નીચે મુજબ છે.

ગુજરાત ઝોન મુખ્યાલય

બ્રહ્માકુમારીઝ, સુખ શાંતિ ભવન,
ગામડીવાળા ડેરી સામે,
ભુલાભાઈ પાર્ક પાસે, અમદાવાદ-૩૮૦૦૨૨.
ફોન : ૨૫૩૨૪૩૬૦, ૨૫૩૨૪૪૬૦, ૨૫૩૨૪૬૬૦
મુદ્રક અને પ્રકાશક : બ્રહ્માકુમારી ઉષાબેન
ફોન નં. : ૨૫૪૩૧૬૭૬

૧. maninagar.amd@bkivv.org

૨. gyanamrit.guj@gmail.com

પ્રકાશન સ્થાન

રાજયોગ ભવન, ૧, ચતુર્ભુજ કોલોની,
ગોરધનવાડી ટેકરો, કાંકરિયા, અમદાવાદ-૩૮૦૦૨૮.

તંત્રી સ્થાનેથી આધ્યાત્મિક જીવન દ્વારા સુખમય સંસારની સ્થાપના

સાંપ્રત સમયે સર્વત્ર નૈતિક અને ચારિત્રિક અધઃપતનનાં દૃશ્યો જોવા મળે છે. પ્રીન્ટ અને ઇલેક્ટ્રોનિક મીડિયા દ્વારા સતત તેના સમાચારો મળતા રહે છે. એકબાજુ ભિન્ન ભિન્ન ધાર્મિક ચેનલો છે. ભિન્ન ભિન્ન ધર્મો, સંપ્રદાયોના સત્સંગો, મેળાવડાઓ, ઉજવણીઓ થતાં જ રહે છે. મોટી સંખ્યામાં ભક્તો, શ્રદ્ધાળુઓ તેમાં ભાગ લે છે. આમ છતાં નૈતિક, ચારિત્રિક ઊર્ધ્વગમનની માત્રા ઓછા પ્રમાણમાં જોવા મળે છે.

રાજ્ય અને કેન્દ્ર સરકારો તથા સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓ ભિન્ન ભિન્ન કાયદાઓ, ફરમાનો દ્વારા સમાજમાં સ્ત્રી-પુરુષ સમાનતા, ભ્રષ્ટાચાર નાબૂદી, હિંસા નિવારણ આદિ સમાજને સુખદાયી લાગે તેવાં પગલાં ભરે છે. આમ છતાં કાયદાઓ દ્વારા પણ ઈચ્છીએ તેવું પરિણામ મેળવી શકાયું નથી, તે વાસ્તવિકતા છે.

સાંપ્રત સમાજજીવનની સર્વ

સમસ્યાઓનું સમાધાન માત્ર પરમાત્માએ ચીધેલી આધ્યાત્મિક જીવનશૈલી દ્વારા જ સંભવી શકે છે. જ્યાં સુધી વ્યક્તિ પરિવર્તન ન થાય ત્યાં સુધી વિશ્વ પરિવર્તન થવું અઘરું છે. અનેક કાયદાઓ હોવા છતાં જીવનના સર્વક્ષેત્રે છવાઈ ગયેલા ભ્રષ્ટાચારે અનેક છટકબારીઓ, ઈર્ષાં મૂક્યાં છે. ક્યારેક જેના હાથમાં આ કાર્ય છે ત્યાં પણ ભ્રષ્ટાચાર ફૂલ્યોફાલ્યો છે. તેથી ભારતને રામરાજ્ય બનાવવાનું ગાંધી બાપુનું અધૂરું સ્વપ્ન પૂર્ણ કરવા પરમાત્મા આધ્યાત્મિક જીવનશૈલીનો રાહ ચીધે છે.

જ્યાં સુધી વ્યક્તિ જીવનના આદર્શો, મૂલ્યો, શ્રેષ્ઠ ચારિત્ર્ય અને ઉમદા આચરણને મન વાણી અને કર્મથી ના સ્વીકારે ત્યાં સુધી આ કાર્ય કપરું છે. માત્ર આધ્યાત્મિકજીવન દ્વારા જ સમાજ, રાષ્ટ્ર, વિશ્વનું ઉત્થાન થઈ શકે.

રાષ્ટ્રમાં દેહ આધારિત અનેક ધર્મો, સંપ્રદાયો છે. તેની ઓળખ

માટે બાહ્ય કર્મકાંડો, આચારસંહિતાઓ, માન્યતાઓ છે. પણ આધ્યાત્મિકજીવન આ સર્વથી પર છે. ત્યાં દેહ કે દેહ આધારિત ધર્મોની વાત નથી. કર્મકાંડ કે હદની ઓળખથી પર થઈને દેહભાન ભૂલી ઈશ્વરીયજ્ઞાન દ્વારા આત્માની અસલ ઓળખની અનુભૂતિ કરવાની છે. આત્માના ગુણો, શક્તિઓ, વિશેષતાઓને ઓળખીને તેના અસલી સત્વને ધારણ કરવાની વાત છે. આત્માની ઓળખ, અનુભૂતિ થતાં સર્વ આત્માઓના પિતા પારલૌકિક પરમાત્મા સાથે બુદ્ધિયોગ દ્વારા અનુસંધાન સાધી આત્માની બેટરીને ચાર્જ કરીને તેને જ્ઞાન, ગુણ, દિવ્યતાથી સશક્ત બનાવવાની છે. જ્યાં હદનાં બંધનો નથી. સંકુચિતતાની દીવાલો નથી. માત્ર સર્વપ્રત્યે આત્મિક દૃષ્ટિ, વૃત્તિ અને કૃતિનો વ્યવહાર કરવાનો છે. વિશ્વના તમામ ધર્મોએ સ્વીકારેલ પરમાત્મ ઓળખ દ્વારા વસુધૈવ કુટુંબકમ્ ની ભાવનાને જાગૃત કરવાની છે.

આવા શ્રેષ્ઠ, પરિણામલક્ષી આધ્યાત્મિક જીવન દ્વારા જ્ઞાન, ગુણ, શક્તિઓનું સંવર્ધન શક્ય છે. આધ્યાત્મિક જીવન દ્વારા જે સુખમય સંસારની સ્થાપના થશે તે સુખમય, કલ્યાણકારી સંસાર હશે. તેને સતયુગ, સ્વર્ગ, સુખમય સંસારનું નામ આપી શકાય.

બ્રહ્માકુમારીઝ સંસ્થાએ મુખ્યત્વે જીવન મૂલ્યો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કર્યું છે. તે છે પવિત્રતા, શાંતિ, સહનશીલતા, સંતુષ્ટતા, નમ્રતા, જવાબદારી, પ્રેમ, સન્માન, એકતા, દૃઢતા, ધીરજ, ઈમાનદારી, સહયોગ, આનંદ, સાહસ અને નિર્ભયતા. આ દરેક મૂલ્યોમાં અનેક મૂલ્યો સમાયેલાં છે. આ મૂલ્યોની ગાગરમાં સમગ્ર ગુણોનો સાગર સમાયેલો છે. આ મૂલ્યોની ધારણાના અભાવને કારણે જ આજે અનેકવિધ સમસ્યાઓ જોવા મળે છે. રોગને નિર્મૂળ કરવા માટે રોગ થવાનાં કારણોના મૂળ સુધી પહોંચીને તેને નિર્મૂળ કરી શકીએ તો રોગને નાબૂદ કરી શકીએ. તે રીતે સમાજમાં જોવા મળતી અનેક સમસ્યાઓનું સમાધાન આ મૂલ્યોની ધારણામાં છે.

કોઈને એમ લાગે કે આજના તમોપ્રધાન, કલિયુગી, ભ્રષ્ટાચારી વાતાવરણમાં શું આ શક્ય છે ? તો તેનો ઉત્તર છે. હા. પરમાત્મા

જ્યારે કોઈ રાહ ચીધે છે તો તેનાં આદર્શ મોડેલો પણ આપણી સમક્ષ રાખે છે. આજે વિશ્વના ૧૩૭ કરતાં વધુ દેશોમાં આઠ હજાર પાંચસો કરતાં વધુ સેવા કેન્દ્રો દ્વારા બ્રહ્માવત્સો નંબરવાર પુરુષાર્થ અનુસાર આધ્યાત્મિક જીવન અપનાવીને આ ગુણોની ધારણા કરી રહ્યા છે. એટલું જ નહીં દિનપ્રતિદિન અનેક આત્માઓને ઈશ્વરીય સંદેશ આપી આ પથ ઉપર પ્રયાણ કરવાની પ્રેરણા આપી રહ્યા છે.

આધ્યાત્મિક જીવનનો યથાર્થ અનુભવ પામેલાં અનેક ભાઈઓ, બહેનો, બાળકો, વૃદ્ધોના જીવનમાં જે સુખ, શાંતિ અને દિવ્યતાની સૌરભ અનુભવવા મળે છે તેનો સાક્ષાત્કાર કરવાની જરૂર છે. તેથી આવું શ્રેષ્ઠ જીવન જીવવાનું બળ મળે છે. મનોબળ દૃઢ બને છે. સૂક્ષ્મ રીતે નિરંતર પરિવર્તન થતું રહે છે. અને આમ આત્માનું ઓજસ પ્રગટતાં તેનાં અજવાળાં દેખાઈ જ આવે છે. ગીતાએ આ માટે બે રાહો ચીધ્યા છે. દરરોજ આત્મજ્ઞાન, પરમાત્મા સાથે યોગનો નિયમિત અભ્યાસ. અને બીજું દ્વાર છે વૈરાગ્યભાવ કેળવવો. આજના પ્રશ્નો, સમસ્યાઓએ જે બિહામણાં દશ્યો રજૂ કર્યાં છે તેની સ્મૃતિ થતાં જ વૈરાગ્ય જન્મે છે. રાજકુમાર સિદ્ધાર્થ તો જરા,

વ્યાધિ, મૃત્યુનાં દશ્યો જોઈને જ બુદ્ધના સ્થાને પહોંચ્યા. આજે તો અનેક રોગો, અકસ્માતો, પ્રાકૃતિક આપદાઓ, કલહકલેશ, કોર્ટના, કોર્ટ બહારના ઝઘડાઓ, કુસંપ, હિંસા, અત્યાચાર, શોષણ, કાળા બજાર, ભ્રષ્ટાચાર, વ્યભિચાર, વ્યસનો, ફેશન, વિકારો અનેક જીવલેણ રોગો આદિનાં દશ્યો જોવા મળે છે. જેનું સ્મરણ થતાં જ વૈરાગ્યભાવ જન્મે છે.

માનવમાં સ્મશાન વૈરાગ્ય નહીં પણ યથાર્થ સમજપૂર્વકનો વૈરાગ્ય પ્રગટે, તો પણ અનેક પ્રશ્નોનું નિરાકરણ થઈ શકે છે. આજે જીવનમાં કોઈ સલામતી નથી. ક્યારે શું થશે તે કોઈ કહી શકતું નથી, તો પરમાત્માએ, સૃષ્ટિયુક્તે આપેલી અમૂલ્ય જીવન ભેટને યથાર્થ રૂપે જીવવા માટે આધ્યાત્મિક જીવન જ શ્રેષ્ઠ રાહ છે.

આ અંગે મળતું સાહિત્ય, નિયમિત સત્સંગ આપણા જીવનને દિવ્યતાના રાહે લઈ જવા સક્ષમ છે. આ યોજના અંગે પ્રજાપિતા બ્રહ્માકુમારી ઈશ્વરીય વિશ્વ વિદ્યાલયના આપના વિસ્તારમાં આવેલા સેવાકેન્દ્રની અચૂક મુલાકાત લઈ જીવનને ધન્ય બનાવશો એવી શુભકામના છે.

ૐ શાંતિ

બ્ર.કુ. કાલિદાસ

પ્રસન્નતાના પથ પર

બ્ર.કુ. શિવાનીબેન

કોઈ પણ વસ્તુ ખુશી આપતી નથી

પ્રશ્ન : મારે આ જોઈએ. આ જોઈએ એ ઈચ્છા રાખીએ છીએ પણ એ સત્ય પહેલાં આપણે સમજી લેવું જોઈએ કે જે ચીજની આપણે ઈચ્છા રાખીએ છીએ તે આપણને શું આપશે ?

ઉત્તર : જાહેરાતો આપનારી કંપનીઓ આપણી ભાવનાઓનો ઘણી સારી રીતે ઉપયોગ કરે છે. સાથે સાથે તે ઘણી મનોવૈજ્ઞાનિક પણ છે. આ જે જાહેરાતો બનાવે છે એમાં બતાવે છે કે આપ જ્યારે આ વસ્તુ ખરીદશો ત્યારે આપની મિત્ર આપની સાથે ખુશ થઈ જશે. આપનાં બાળકો આપની સાથે ખુશ થઈ જશે યા આપનો રીસાયેલો પતિ આપની સાથે ખુશ થઈ જશે. અને આપણી માનસિક અવસ્થા એવી હોય છે કે આપણે તરત જ એ જાહેરાતથી પ્રભાવિત થઈને એ ચીજ ખરીદવા માટે તૈયાર થઈ જઈએ છીએ. આપણે એવું વિચારીએ છીએ કે જો આમ છે

તો હું આ ચીજો ખરીદું છું તેથી આપણા ઘરનાં બધાં ખુશ થઈ જશે.

આપણે પદાર્થોથી બનેલી ચીજો એકઠી કરવામાં લાગેલા છીએ જે શરીરના સુખના હિસાબથી તો સારી છે પણ આપણે એ યાદ રાખવું જોઈએ કે તે આપણને ખુશી આપશે નહીં. બીજું લોકોને ખુશ કરવા માટે આપણે ચીજોને એકઠી કરવામાં વ્યસ્ત છીએ. મેં વિચાર્યું કે જો આ ચીજો ખરીદી લઈશ તો મારો પરિવાર ખુશ થઈ જશે. એક વાર આપણે થોભીને એ ચેક કરવું પડશે કે આજકાલ એમની ખુશીનું સ્તર કયું છે. ખાસ કરીને બાળકો. એ બાળકો આજે કેટલા દર્દમાં છે રોજ સાંજે ઘેર આવતી વખતે એમના માટે કોઈ રમકડું, કોઈ વીડિયો ગેમ યા કોઈ સામાન લઈ આવીએ છીએ. અને એમ વિચારીએ છીએ કે આ આપીશું તો બાળકો ખુશ થઈ જશે.

પ્રશ્ન : થોડા સમય માટે

તો બાળકો ખુશ થઈ જાય છે.

ઉત્તર : સાચી વાત છે. જો હું ખાલી હાથે આવું છું, તો એમને ગુસ્સો આવે જ છે. આપ આટલા મોડા કેમ આવ્યાં. આજે મારી સ્કૂલમાં કાર્યક્રમ હતો. તમે કેમ આવ્યાં નહીં ? હું એમને ખુશ કરવા માટે કોઈ રમકડું યા અન્ય કોઈ સામાન લઈને આપું છું. તેઓ એ વાતને ભૂલી ગયાં ને રમવામાં વ્યસ્ત થઈ ગયાં. આપણને લાગ્યું કે આપણે એમને ખુશી આપી દીધી. તેમ કરવા જતાં જ્યાંથી તેઓ ખુશી મેળવી શકતાં હતાં ને રસ્તેથી તેમને દૂર કર્યાં. પછી એવી ટેવ પડી જશે કે આ ચીજો એમની પાસે આવતી જશે, તો ખુશી મળતી જશે. પછી આપણે એમ પણ કહીએ છીએ કે એમની માગણીઓ તો પૂરી થતી જ નથી. દરરોજ નવી ચીજ માંગે છે. હવે પ્રશ્ન એ થાય છે કે બાળકોને આવું કોણે શીખવાડ્યું? આપણે જ શીખવાડ્યું કે આ સામાન કઈ રીતે લાવવાનો છે.

આપણી ઈચ્છાઓ, આપણો ઉદ્દેશ્ય, આપણો વ્યવહાર એમના પ્રત્યે ઘણો શુદ્ધ છે પરંતુ આપણે એ યાદ રાખવું પડશે કે આપણે જે ઉપાય પસંદ કર્યો હતો તે ખોટો હતો.

પ્રશ્ન : આપણે એમ સમજ્યાં કે સ્વયંને ખુશી આપવા માટે સાડી ખરીદી લાવીશ યા એક નવો ટ્રેસ ખરીદી લાવીશ. હું ઘણી દુઃખી છું તો ખુશ થવા માટે કેટલીક ચીજો ખરીદી શકું છું. જે સારું છે.

ઉત્તર : નિશ્ચિત રૂપે આ ખરીદવાના સમયની સારી વાત છે. આ ચીજો થોડા સમય માટે આપણને સારી અનુભૂતિ કરાવે છે. પરંતુ આપણે એ સમજવું જોઈએ કે સાડી કોઈ સારી અનુભૂતિ કરાવતી નથી. સાડીની પાસે અનુભૂતિ કરાવવાની શક્તિ ક્યાં છે જે આપને સારો અનુભવ કરાવે. આપને સારું લાગ્યું ત્યારે આપે તે સામાન ખરીદ્યો. આ એક વિચાર પેદા કરે છે. પછી આપને વિશેષ ખુશી મળે છે. સાડી આટલીવારમાં કાંઈ કરતી નથી. જેની પાસે આપને આપવા માટે કોઈ ફીલિંગ નથી તે આપના માટે ખુશી ક્યાંથી આપશે ? હવે ચાર લોકો પછી

પાંચમી વ્યક્તિએ આવીને કહી દીધું કે આ રંગ સારો લાગતો નથી, આપે આ સાડી ક્યાંથી ખરીદી ? સાડી તો એની એ જ છે પરંતુ આપનો વિચારવાનો ઢંગ બદલાઈ ગયો. જેને કારણે આપણી અનુભૂતિ પણ બદલાઈ ગઈ. એનાથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે સાડી કોઈ અનુભૂતિ જન્માવતી નથી. પણ એને હું જન્માવું છું. પહેલાં મેં સાડી ખરીદી યા નવો મોબાઈલ જે લોન્ચ થયો તે ખરીદ્યો, પહેલાં હું એના માટે સારો વિચાર પેદા કરું છું. ત્યારે મને અનુભૂતિ થાય છે. જો એનાથી વિપરીત હું વિચારું કે હું એ વસ્તુ ખરીદવા માટે સક્ષમ નથી તો એ વસ્તુને નહીં ખરીદવાનો જે વિચાર ચાલે છે તે પણ ક્યારે દુઃખની અનુભૂતિ કરાવે છે. મારી આસપાસના લોકોએ એ ખરીદી લીધું, એક હું જ એવી છું જે ખરીદી શકી નહીં.

સમજો કે બજારમાં એક નવો મોબાઈલ આવ્યો છે જે વીસ હજાર રૂપિયાનો છે. મારો જે મોબાઈલ છે તે તો જૂનો પુરાણો છે. એમાં એ ગીતો વાગતાં નથી. એમાં જે વિશેષતાઓ જોઈએ તે નથી. મોબાઈલ ખુશી આપતો નથી

પણ એ વિચાર કે સૌની પાસે છે મારી પાસે નથી. જે એ વસ્તુને ખરીદવાની પ્રેરણા આપે છે. જે દિવસે હું એ વસ્તુ ખરીદી લઉં છું ત્યારે મને એમ લાગે છે કે જે સૌની પાસે છે તે મારી પાસે પણ છે. મારી પાસે જે છે તે બીજાઓ કરતાં સારો છે, પછી આપણે સૌની સાથે ખુશી વહેંચીએ છીએ. પણ મોબાઈલ શું કરી રહ્યો છે ? એની પાસે શક્તિ સંચાર કરવાની શક્તિ ક્યાં છે ? પરંતુ તે મોબાઈલ ખરીદ્યા પછી ખુશી આપે તેવા અસ્થાયી વિચારો કરું છું જેને કારણે એમ લાગે છે કે મને ખુશી મળી રહી છે. ગાડી પણ અનુભવ કરાવી શકે તેમ નથી. તે તો જડ પદાર્થ છે. તે કંઈ પણ આપી શકતી નથી.

પ્રશ્ન : મેં તો એમ સમજી લીધું કે ગાડીને કારણે મને ખુશી મળી રહી છે. ગાડી તો અનુભવ કરાવે તેવી નથી. તે તો જડ પદાર્થ છે. તે કંઈ આપી શકતી નથી.

ઉત્તર : માત્ર શરીરને આરામ.

પ્રશ્ન : હા શરીરને આરામ અવશ્ય આપી શકે છે. પરંતુ ખુશી એવી ચીજ છે જેને

હું જન્માવું છું.

ઉત્તર : સમજો કે આપની પાસે આટલી સુંદર સાડી છે. હું તો તે લઈ શકતી નથી. મેં તો સફેદ સાડી પહેરી છે. મને તો રંગીન સાડી પહેરવાની આજ્ઞા પણ નથી. હું વિચારી વિચારીને અંદરથી પરેશાન રહું કે કનુપ્રિયા તો ઘણી ભાગ્યશાળી છે તે તો રંગીન સાડી પણ પહેરી શકે છે, સફેદ પણ પહેરી શકે છે. હું તો માત્ર સફેદ સાડી જ પહેરી શકું છું. તો સફેદ સાડી મને ક્યાં દુઃખ આપી રહી છે. પરંતુ આપને જોઈને, આપના વિશે વિચાર કરીને યા આપે જે જે પ્રાપ્ત કર્યું પણ મેં નથી પ્રાપ્ત કર્યું તો એને કારણે મારામાં દુઃખની અનુભૂતિ જન્મે છે. આ વિચારો દુઃખ આપે છે. પછી મારા મનમાં પ્રતિસ્પર્ધા શરૂ થઈ જાય છે કે જે ચીજો એમની પાસે છે તે મારી પાસે પણ હોવી જોઈએ. તે ચીજો મારી પાસે આવશે ત્યારે મને ખુશી મળશે. અહીં આપણે એ સમજવાનું છે કે એ વસ્તુઓ ખુશી લાવતી નથી માત્ર હું એનો વિચાર જન્માવી રહી છું. હા એ નક્કી છે કે હું એ ચીજ પર નિર્ભર છું તે જ્યારે આવશે ત્યારે મને ખુશી

મળશે. તો વસ્તુ ખુશીવાળા વિચાર યા ખુશીવાળી અનુભૂતિ લઈને આવતી નથી. તે આપણે જ જન્માવીએ છીએ.

પ્રશ્ન : તે તો હું અત્યારે જ વિચારો કરી શકું છું.

ઉત્તર : હા, આપ અત્યારે પણ તે વિચારો જન્માવી શકો છો. હવે ચાર લોકોએ કહ્યું કે સાડી ઘણી સારી છે. તો આપને સારું લાગ્યું. પછી પાંચમી વ્યક્તિએ કહ્યું કે સાડી સારી નથી, તો આપના વિચારો બદલાઈ ગયા. જ્યારે સાડી તો તે જ છે. વિચારને જન્મ આપનારા આપ જ છો. આપની પાસે સત્તા છે કે આપ જેવા વિચાર કરવા ઈચ્છો તેવા કરી શકો છો. હવે આપણે વિચારવાનું છે કે આપણે કેવા વિચારો કરવા છે.

પ્રશ્ન : સાડી હોય યા ના હોય પરંતુ વિચારને જન્માવનાર તો હું જ છું. અને હું વિચારું છું કે હું ખુશ છું. સાડી એ જ છે એમતો બની શકતું નથી.

ઉત્તર : સાડી તે જ છે આ વિચાર આપ ઉત્પન્ન કરી શકતા નથી. પરંતુ મારી ખુશી સાડી પર નિર્ભર નથી. મારી ખુશી કોઈ ચીજ ખરીદવા યા ના ખરીદવા પર નિર્ભર નથી.

મારી ખુશી એ વાત પર પણ નિર્ભર નથી કે મેં ખરીદેલી ચીજ પર લોકો શું વિચારે છે.

પ્રશ્ન : ખુશી વિચારમાં નહીં પણ અનુભૂતિમાં છે.

ઉત્તર : પહેલાં જ્યારે વિચાર ઉત્પન્ન થશે ત્યારે તો અનુભૂતિ આવશે.

એ તો સ્પષ્ટ થઈ ગયું કે કોઈ પણ વસ્તુ કંઈ પણ ઉત્પન્ન કરી શકે છે. તે માત્ર મને આરામ આપી શકે છે. ખુશી યા કોઈ પણ જે અનુભૂતિ છે તે નિર્મિત કરી શકતી નથી. કારણ કે એની પાસે એવું ઉત્પન્ન કરવાની ક્ષમતા નથી.

અત્યાર સુધી આપણે એ સમજી રહ્યા હતા કે ખુશી વિચાર છે અનુભૂતિ છે. વિચારથી અનુભૂતિ કઈ રીતે જન્મે છે એના વિશે આપણે વાત કરીશું. જે છે જ નહીં તેને કઈ રીતે જન્માવવાનો વિચાર કરીશું આજે એ વાત સમજી લીધી કે કોઈ પણ વસ્તુ આપણને ખુશી આપી શકતી નથી. પણ તે હું સ્વયંને આપું છું કારણ કે હું ચેતન છું, વસ્તુઓ જડ છે.

રાજયોગિની દાદી પ્રકાશમણિજી

બ્રહ્માકુમાર આત્મપ્રકાશ પાંડવભવન, માઉન્ટ આબુ

દાદીજીનો દિલનો સ્નેહ, એમની દિવ્યતા સંપન્ન દૃષ્ટિ, પોતાનાપણાની ભાવના અને તપસ્યાની પરાકાષ્ટા - આ સર્વ જોઈને કેટલીયે વાર લાગતું હતું કે દાદીજી માનવ શરીરમાં હોવા છતાં પણ દેવતા અને ફરિસ્તા છે. આધ્યાત્મિકતા અને પ્રેમનો આવો દરિયો મેં જીવનમાં અન્યત્ર જોયો નથી. હું આને મારું પરમ સૌભાગ્ય સમજું છું કે આવાં વાત્સલ્યમયી મા સાથે ૩૦ વર્ષો સુધી સાથે રહેવાની સોનેરી તક મળી હતી.

કેટલીયેવાર હું એકાંતમાં બેસીને વિચારું છું કે શું એવી પણ કોઈ વ્યક્તિ ભૌતિકદેહમાં હોઈ શકે છે જેઓએ જીવનપર્યંત બીજાઓને આપ્યું, જેઓ હમેશાં બીજાઓ માટે જીવ્યાં અને સ્વયંની હાજરીમાં જ હજારોની સંખ્યામાં પોતાના જેવા આધ્યાત્મિક લીડર તૈયાર કર્યાં. દાદીજીનું વ્યક્તિત્વ આવું હતું. એમનાં દરેક કર્મોમાંથી દિવ્યતાની સુગંધ આવતી હતી.

એ નાનાં નાનાં કાર્યોને પણ પૂર્ણ લગન અને નિષ્ઠાથી કરતાં હતાં.

દાદીજીએ પોતાના ઉંચા ચરિત્ર અને શ્રેષ્ઠ કૃતિત્વથી ભારતની મૂલ્યઆધારિત જીવનશૈલી અને સંસ્કૃતિને વિશ્વમાં ફેલાવી. પૂર્વની સંસ્કૃતિનું મહત્ત્વ પશ્ચિમી દેશો સુધી પહોંચાડ્યું અને જનજનને એ આભાસ કરાવ્યો કે સાદગી જ જીવનની સચ્ચાઈ છે અને સરલતા જ જીવનની સાચી શોભા છે. દાદીજી સ્વયં સ્વભાવે અત્યંત સરલ અને મર્યાદાઓ પ્રત્યે ઘણાં જાગૃત હતાં. દાદીજી હમેશાં કહેતાં હતાં કે યોગીનો પ્રથમ અને અંતિમ પરિચય એની સાદગી અને પ્રામાણિક સ્વભાવ છે.

વાત્સલ્યમયી મા

દાદીજીને અનેકવાર મેં ઘણા નિકટથી જોયાં. એમની સમીપ આવતાં જ દિવ્યતાનું આકર્ષણ થતું હતું. માનું વાત્સલ્ય, માની મમતા, માતૃત્વસ્નેહ, માની વિશાળતા,

માની પવિત્રતા, માનો ત્યાગ, માની નિઃસ્વાર્થ સેવાભાવના જેવા સર્વ ગુણો દાદીજીમાં પ્રત્યક્ષરૂપે દેખાતા હતા. મેં જ્યારે જ્યારે દાદીજી પાસેથી દૃષ્ટિ લીધી તો એવું લાગતું હતું કે કોઈ પ્રકાશ અને શક્તિનો શક્તિશાળી પુંજ એમના નેત્રોમાંથી નીકળી રહ્યો છે. દાદીજીની આંખોમાં સાચે જ એક અનોખો જાદુ હતો. પોતાના મીઠા અને નિષ્કામ બોલથી તેઓ સર્વને પોતાનાં બનાવી લેતાં હતાં. કેટલીયેવાર તો એ જોયું છે કે દુનિયાની દૃષ્ટિથી મોટા પદ પર રહેનારા લોકો પણ દાદીજીની સમક્ષ આવતાં નાના બાળક જેવા બની જતા હતા. વાસ્તવમાં તો દાદીજી તો વિશ્વમાતા, જગતમાતા અને અગણિત આત્માઓનાં ભાગ્યવિધાતા બની ગયાં.

નાના યા મોટા સર્વને સન્માન આપનાર

દાદીજીના જીવનની સૌથી મોટી વિશેષતા દરેકને સન્માન આપવાની હતી. તેઓ નાના

મોટા, વૃદ્ધ, સ્ત્રી-પુરુષ સૌને સાથે લઈને ચાલતાં હતાં. દાદીજીને પ્રત્યેક આત્મામાં ગુણ જ જણાઈ આવતા હતા. યજ્ઞના એક એક ભાઈબહેને પોતાનાપણાનો આભાસ કરાવીને એટલો પ્રેમ આપતાં હતાં કે કોઈને લૌકિક ઘરની સહેજ પણ યાદ ના આવે. એક બાજુ દાદીજી સર્વ યજ્ઞવત્સોની ઘણી સારી પાલના કરતાં હતાં બીજી બાજુ સર્વને બાબાની ગહન ઉંચી જ્ઞાનની વાતોને અમલમાં લાવવા માટે પ્રેરિત કરતાં હતાં.

જ્ઞાનનાં અખૂટ બંડાર

દાદીજીએ પરમાત્માએ આપેલા જ્ઞાનના એક એક મોતીને પોતાના જીવનમાં ઊતાર્યાં હતાં અને જે કોઈ એમના સંપર્ક સંબંધમાં આવતાં એમને ભરપૂર કરતાં. દાદીજી બાબાએ જણાવેલા એક એક મહાવાક્યની ગહનતામાં જતાં હતાં. ખરેખર જ્ઞાનની પરાકાષ્ટા એમના જીવનમાં જોવા મળી. ઈશ્વરીય જ્ઞાન એમની રગેરગમાં સમાયેલું હતું. દાદીજી હજારો ભાઈબહેનોના સમૂહ સામે જ્ઞાન ચર્ચા કરવામાં મસ્ત બની જતાં હતાં. એકાન્તમાં જ્ઞાન સાગરની સાથે જ્ઞાનમંથન કરવામાં લીન

થઈ જતાં હતાં. એમનું આભામંડળ ઘણું પ્રભાવશાળી હતું જે કોઈને પણ પોતાની તરફ ખેંચી લેતું હતું.

એક શ્રેષ્ઠ નેતા

દાદીએ કોઈને પણ પોતાના અનુયાયી બનાવ્યા નહીં પણ પોતાના જેવા નેતા તૈયાર કર્યા. તેઓ દરેકની વિશેષતાઓને કાર્યમાં જોડીને એમને આગળ ધપાવવાની કલામાં પારંગત હતાં. દાદીજી મને એટલું સન્માન આપતાં હતાં કે મેં મનોમન પ્રતિજ્ઞા કરી કે દાદીજી મને જે સેવાઓ સોંપશે તે હું કરીશ. હું દાદીજી પર સમર્પિત થઈ ગયો. વાસ્તવમાં આ એક શ્રેષ્ઠ નેતાની નિશાની છે કે તે સૌને પોતાના બનાવીને એમના દ્વારા વિભિન્ન પ્રકારનાં કાર્યો કરાવે છે.

ઉમંગ ઉત્સાહની પાંખે ઉડનારાં

દાદીજીના જીવનમાં મેં કદી નીરસતા યા ઉદાસીનતા જોઈ નથી. તેઓ સદા પોતાની રુહાની પ્રસન્નતાથી બીજાઓનાં દિલ જીતી લેતાં હતાં. દાદીજી મહાન કર્મયોગી હતાં. એવું લાગતું હતું કે તેઓ કર્મ પણ કરી રહ્યાં છે પરંતુ દેહથી પરે જાણે કોઈ બીજી દુનિયામાં છે. દાદીજીનો ફુલની જેમ હસતો

ચહેરો કોઈને પણ જીવન જીવવાની રોશની આપતો હતો.

સદા લાઈટ (હળવા) રહેનારાં

એકવાર મેં પૂછ્યું કે દાદીજી, આપ બેહદ યજ્ઞના કારોબારને સંભાળવા છતાં એકદમ હળવા કેવી રીતે રહી શકો છો ? સદા હળવા રહી શકવાનું રહસ્ય શું છે ? દાદીજીએ પ્રસન્ન ચિત્તે ઉત્તર આપ્યો હું થોડી યજ્ઞ ચલાવું છું. હું તો સદા સ્વયંને નિમિત્ત સમજું છું. કરાવનહાર બાબા મારા દ્વારા સેવા કરાવી રહ્યા છે. હું સદા એવો અનુભવ કરું છું કે મારા એક ખભા ઉપર શિવબાબા અને બીજા ખભા ઉપર ફરિસ્તા સ્વરૂપ બ્રહ્માબાબા બેઠા છે. જેને કારણે હું સદૈવ હળવાશ અને ખુશીનો અનુભવ કરું છું. બંને મને મદદ કરે છે. અને બેહદ યજ્ઞ આટલી સારી રીતે ચાલી રહ્યો છે. જે ગાડીમાં બબ્બે એન્જિન હોય તે કેટલી ઝડપી ચાલે.

લવ (સ્નેહ) અને લૌં (કાયદા)ની

સમતુલા રાખનારાં

દાદીજી કોઈને શિષ્યામણ આપતાં તો તે પણ પ્રેમથી આપતાં હતાં. એક તરફ દાદીજી સ્નેહનાં સાક્ષાત્ દેવી હતાં. તો બીજી બાજુ કાયદા પર

(નિયમોપર) ચાલનારાં પણ હતાં. એવું લાગે છે કે બાબાએ દાદીજીમાં કેટલી બધી વિશેષતાઓ ભરી હતી. કોઈ યજ્ઞ વત્સને સમજાવ્યા પછી એ વાતને ત્યાં જ સમાપ્ત કરી દેતાં હતાં. બાબાની એ વાત ‘સમજણ પણ આપો અને ક્ષમા પણ કરો’ દાદીજીએ સ્વીકારી લીધી હતી. દાદીજી સમક્ષ અનેક ભાઈબહેનો પોતાની વાતો લઈને આવતાં હતાં. દાદીજીની એ વિશેષતા રહી કે તેઓ દરેક આત્માને સંતુષ્ટ અને ખુશ કરીને જ મોકલતાં હતાં.

દિવ્યતાનું અનુપમ ઉદાહરણ

આદિકાળથી દિવ્યતા ભારતદેશની ઓળખ બની ચૂકી છે. મીઠાં દાદીજીએ દિવ્યતા જેવા ગંભીર વિષયને પોતાના

વ્યવહારિક જીવન દ્વારા અત્યંત સહજ અને સરળ બનાવ્યો. આપનું દરેક કર્મ, દરેક બોલ, દરેક વ્યવહાર દિવ્યતાનું અનોખું ઉદાહરણ બની ગયાં. આટલા મોટા સંગઠનમાં રહેવા છતાં દાદીજી સર્વથી ન્યારાં અને પ્યારાં હતાં. તે માત્ર બ્રહ્માકુમાર-કુમારીઓનાં જ નહીં પણ પોતાની વ્યવહારિક ઉચ્ચતાને લીધે સમસ્ત વિશ્વનાં દાદીમાં બની ગયાં. એમની દિવ્યતાની એ કમાલ રહી કે વિશ્વની મોટામાં મોટી વિભૂતિઓ પણ એમની આગળ મસ્તક ઝૂકાવતી હતી. હું ૨ ઓગસ્ટ, ૨૦૦૭ના દિવસે ઈશ્વરીય સેવાર્થે રશિયાની યાત્રા પર જઈ રહ્યો હતો તો દાદીજીએ ઘણા પ્રેમથી શક્તિશાળી દષ્ટિ આપતાં

પોતાનો વરદાની હાથ મારા મસ્તક પર રાખીને વિદાય આપી. રશિયાની યાત્રા સમયે મને પ્રિય દાદીજીનો એ ચહેરો યાદ આવતો હતો. જેના દ્વારા હું શક્તિ મેળવતો હતો. રશિયાની સેવા કરીને જ્યારે ૨૫, ઓગસ્ટ, ૨૦૦૭ના દિવસ પાછો મધુવન આવ્યો અને દાદી કૉટેજમાં જઈને એમનાં દર્શન કર્યાં અને થોડા કલાકોમાં જ દાદીજીએ પોતાના જૂના પાર્થિવ શરીરનો ત્યાગ કર્યો અને બાબાની ગોદમાં સમાઈ ગયાં. આપણે એમના ચીંધેલા માર્ગે ચાલીએ એજ એમને શ્રેષ્ઠ શ્રદ્ધાંજલિ છે.

ચિંતનિકા

- * ચારિત્ર્ય એ સમાજ, દેશ અને વિશ્વની સળગતી સમસ્યાઓનો એક માત્ર ઉપાય છે. ચારિત્ર્ય ગુમાવતાં આબરૂ રહેતી નથી.
- * પ્રભુ અને સમય જ મોટામાં મોટા ઘા રૂઝવનાર છે.
- * મનુષ્ય પોતાના કોઈ સ્વભાવને નાબૂદ ન કરી શકતો હોય તે અન્ય લોકોના બીન કાબુ સ્વભાવની ટીકા કરી શકે ?
- * મનુષ્ય જો પોતાની અંદરની શાંતિ શોધી શકતો નથી. તો શું આ દુનિયામાં શાંતિ હોઈ શકે ?
- * જીવનમાં દરેક પરિસ્થિતિનો સામનો કરવો જ પડશે. તો શા માટે પ્રેમથી સામનો ન કરીએ ?
- * માન (આદર) મેળવવાનો એક જ રસ્તો છે કે પહેલા માન આપો.
- * તમારા પોતાના સ્વભાવ સિવાય કોઈ તમને રીબાવતું નથી. તમારો સ્વભાવ મધુર અને પ્રેમાળ બનાવો.

વ્યર્થ સંકલ્પોથી મુક્તિની એક યુક્તિ

બ્ર.કુ.પ્રોફે. પ્રફુલ્લ શાહ (નડીઆદ)

આબુ ખાતે આવેલા બ્રહ્માકુમારીના મુખ્યાલયના શાંતિવન સંકુલમાં દર વર્ષે એપ્રિલ માસમાં રાષ્ટ્રીય વાર્ષિક મિટીંગનું આયોજન થાય છે. આ મિટીંગમાં આખા વર્ષ માટે સ્વઉન્નતિ તેમજ ઈશ્વરીય સેવાઓની વિવિધ યોજનાઓ પર વિચાર વિમર્શકરી નિર્ણયો લેવામાં આવે છે. દર વર્ષે આ મિટીંગમાં ભાગ લેવાનું સૌભાગ્ય મને પ્રાપ્ત થયેલું છે. છેલ્લે જ્યારે હું ૨૦૧૨ ની મિટીંગમાં ગયો ત્યારે મિટીંગમાં પ્રથમ દિવસે જ સ્વઉન્નતિ વિષે ચર્ચા કરવામાં આવી. ચર્ચાના મુખ્ય મુદ્દામાં સંપૂર્ણ બનવા માટે પુરુષાર્થમાં તીવ્રતા લાવવી, વ્યર્થ સંકલ્પોથી મુક્ત થવું, ડબલ લાઈટ ફરિસ્તાપનની અવસ્થા અને જવાલામુખી યોગ કેન્દ્ર સ્થાને હતાં.

આ ચર્ચાઓથી હું ખૂબ પ્રભાવિત થયો થયો તેમજ મને ખૂબ પ્રેરણા મળી. મેં મનોમન નક્કી કર્યું કે આ ચારે બાબતો

પર વિશેષ પુરુષાર્થ કરી આગળ વધવું અને તેમાં પણ સર્વ પ્રથમ વ્યર્થ સંકલ્પોથી મુક્ત થવું છે. છેલ્લાં બે ત્રણ વર્ષથી બાબા પણ ઘણી અવ્યક્ત વાણીઓમાં વારંવાર કહી રહ્યા છે કે, બાબકો ભલે તમે વિકારી વિચારો તેમજ નકારાત્મક વિચારોથી મુક્ત થયા છો પરંતુ હજુ તમે વ્યર્થ સંકલ્પોથી મુક્ત નથી. આ વ્યર્થ સંકલ્પો તમારા પુરુષાર્થમાં વિઘ્નરૂપ બની, તમને સંપૂર્ણ (Complete) બનવા દેતા નથી. જો કંપલીટ બનવું હોય તો વ્યર્થ સંકલ્પોથી મુક્ત બનો. વ્યર્થ સંકલ્પોથી મુક્ત થવા બાબાએ પુરુષાર્થની અનેક યુક્તિઓ બતાવી છે. તેમાંથી એક યુક્તિ અપનાવાથી મને ખૂબ ફાયદો થયો છે.

Complete શબ્દના 'C' પરથી મને 'C' થી શરૂ થતાં બીજા પાંચ શબ્દો યાદ આવ્યા અને મનોમન નક્કી કર્યું કે આ પાંચ શબ્દોથી દૂર રહેવું. મેં પ્રયાસ કર્યો અને મને ફાયદો

થયો છે.

(૧)

No

Comparison : તમારી તુલના બીજા સાથે ન કરો.

(૨) No Competi-

tion : કોઈની સાથે ખોટી સ્પર્ધા ન કરો.

(૩) No Complain :

ફરિયાદથી દૂર રહો.

(૪) No Criticism :

કોઈની ટીકા કરવાથી દૂર રહો.

(૫) No Correction :

કોઈને સુધારવા માટેની ટકોરથી દૂર રહો.

આવો આપણે થોડું વિસ્તારથી સમજીએ.

(૧) No Comparison:

તમારી તુલના બીજા સાથે ન કરો.

આપણે આપણી તુલના બીજા સાથે કરીએ છીએ ત્યારે ત્રણ પ્રકારની માનસિક વિકૃતિઓની સંભાવના ઉભી થાય છે.

(૧) ગુરુતા ગ્રંથી (Su-

periority Complex)

(2) લઘુતા ગ્રંથી (Inferiority Complex)

(3) ઈર્ષા (Jealousy)

ગુરુતા ગ્રંથી વાળી વ્યક્તિ બીજા કરતા પોતાને વધારે સારી માને છે. જેને કારણે તેનામાં અનેક પ્રકારના અહંકારઉત્પન્ન થાય છે. તેના અહંકારને પોષવા માટે તેના મનમાં વ્યર્થ સંકલ્પોનું ચક્ર ચાલુ થઈ જાય છે. અહંકારી વ્યક્તિ ઘણા પ્રકારના ભયથી પીડાતી હોય છે. તેમાં ત્રણ પ્રકારના ભય મુખ્ય છે.

(૧) Fear of Failure : નિષ્ફળ ન થઈ જવાય તેનો ભય.

(૨) Fear of Rejection : કોઈ તેને નકારે નહીં તરછોડે નહીં તેનો ભય.

(૩) Fear of Lossing : કશું પણ ગુમાવું ન પડે તેનો ભય.

આ પ્રકારના ભયથી પીડાવાના કારણે તેના વ્યર્થ સંકલ્પોની માત્રા ઘણી ઉંચી હોય છે.

લઘુતા ગ્રંથી વાળી વ્યક્તિ પોતાને બીજા કરતા ઉતરતી, ઓછી ક્ષમતા અથવા આવડત વાળી, કમજોર સમજે છે. અને તેને કારણે હતાશા, નિરાશાથી

પીડાતી હોય છે. ઉમંગ, ઉત્સાહનો તેનામાં અભાવ હોય છે. આવી નકારાત્મક વૃત્તિઓને કારણે તે વ્યર્થ સંકલ્પોથી ગ્રસ્ત રહે છે.

ઈર્ષા અથવા ઈર્ષાનો ભાવ ઉત્પન્ન થવાનું મૂળ કારણ પણ તમે કરેલી બીજા સાથેની તમારી તુલના જ છે. બીજાની ઉપલબ્ધિઓની ઈર્ષા કરવાથી વ્યક્તિ નકારાત્મક તેમજ વ્યર્થ વિચારોના વમળમાં ફસાય છે. ક્યાં તો તેને પાડી દેવામાં અથવા એનકેન પ્રકારે તેનાથી આગળ નીકળી જવાના પેંતરા રચવામાં તેનું મન વ્યસ્ત થઈ જાય છે. ઈર્ષા એક આગ સમાન છે, તેમાં દાઝવા સિવાય કશું જ હાથ લાગતું નથી.

બાબાએ આપણને સ્પષ્ટ સમજાવ્યું છે કે, તમે આ વિશ્વ નાટકમાં અદ્વિતીય (Unique) છો. તમારા સમાન વિશ્વમાં અન્ય કોઈ નથી. તમે જે વિવિધ ક્ષમતાઓનો સમન્વય ધરાવો છો, તેવી ક્ષમતાઓનો સમન્વય કોઈ વ્યક્તિમાં નથી. દરેક આત્માનો પાર્ટ વિશિષ્ટ છે, તમે તમારા પાર્ટથી સંતુષ્ટ રહો. મેં જ્યારથી મારી તુલના બીજા સાથે કરવાનું બંધ કરી મારી ક્ષમતા, વિશેષતા કે

અનુભવ પ્રમાણે લૌકિક કે અલૌકિકમાં બાબાની શ્રીમતને ધ્યાનમાં રાખી, બાલક સો માલીક બની કાર્ય કરવાનો પ્રયાસ કર્યો ત્યારથી વ્યર્થ સંકલ્પોની માત્રામાં ઘટાડો અનુભવ્યો છે.

(૨) No Competition: કોઈની સાથે ખોટી સ્પર્ધા ન કરો.

જ્યારે બે કે તેનાથી વધુ વ્યક્તિઓ એકજ ધ્યેયને, જે એક બીજામાં વહેંચી શકાય તેમ નથી, લડી લઈને પણ પ્રાપ્ત કરવા ઈચ્છુક બને છે, ત્યારે સ્પર્ધા અથવા સ્પર્ધાનો ભાવ ઉત્પન્ન થાય છે. જીવનમાં સ્પર્ધા કરવી સારી છે કે ખરાબ તે વિષે જો વિચારીએ તો આપણી સામે તેના સારા તેમજ ખરાબ બંને પાસા આવશે. પરંતુ મનોવિજ્ઞાનની દૃષ્ટિએ મોટાભાગના વ્યક્તિઓની આજે જે મનોદશા છે તેના સંદર્ભમાં સ્પર્ધાના ફાયદા કરતા નુકસાન વધુ દેખાય છે.

સ્પર્ધા સ્વસ્થ્ય તેમજ ખેલદિલીપૂર્વકની હોય તો ફાયદાકારક નીવડે છે. સ્પર્ધા વ્યક્તિને ધ્યેય પ્રાપ્તિ માટે સખત પરિશ્રમ કરવા પ્રોત્સાહિત કરે છે, વ્યક્તિના સ્વમાન (Self

Esteem), તેમજ આત્મવિશ્વાસમાં વધારો કરે છે, તેમજ સફળતા કે નિષ્ફળતાની સ્થિતિમાં કેમ વર્તવું તે પણ શીખવે છે પરંતુ મોટેભાગે સ્પર્ધાનું આજનું સ્વરૂપ, સ્વસ્થ તેમજ ખેલદિલીપૂર્વકની સ્પર્ધાને બદલે ગળાકાપ, બીજાને પાડી દેવાની વૃત્તિવાળું, કોઈપણ ભોગે જીતોની વૃત્તિ વાળું છે. આવી સ્પર્ધા વ્યક્તિને સતત દબાવમાં રાખે છે, લડવાનો ભાવ ઉત્પન્ન કરે છે, બીજાને નીચો દેખાડવાની, નીચો પાડી દેવાની, છલકપટ કરવાની વૃત્તિ પેદા કરે છે. સ્પર્ધામાં મેળવેલી જીત બાદ મોટે ભાગે સ્વમાનને બદલે મિથ્યા અહંકાર ઉત્પન્ન થાય છે. સ્પર્ધાથી તનાવ તેમજ વ્યગ્રતા વધે છે. હારની પરિસ્થિતિમાં નિરાશા- હતાશા પેદા થાય છે. આવી પરિસ્થિતિમાં આપણે સારા સંકલ્પોની આશા કેવી રીતે રાખી શકીએ ?

બાબાએ આપણને જ્ઞાનની એટલી સુંદર સમજ આપી છે કે જો આપણે નીચેના જ્ઞાનના મુદ્દાને ધ્યાનમાં રાખીશું તો આપણે કદી ખોટી સ્પર્ધામાં પડીશું નહીં અને વ્યર્થ સંકલ્પોથી દૂર રહીશું.

“પાના થા સો પા લિયા, અબ કયા બાકી રહા”

બાબાનું આ મહાવાક્ય દરેક બ્રહ્માવત્સને સંતુષ્ટમણિ બનવા માટે પૂરતું છે. જે કાંઈ પ્રાપ્ત કરવાની ઈચ્છા હતી, જે કાંઈ બનવાની ઈચ્છા હતી, જે કાંઈ કરવાની ઈચ્છા હતી તે બધી જ ઈચ્છાઓ બાબાએ જ્યાં પૂર્ણ કરી હોય ત્યાં સ્પર્ધાનું કોઈ સ્થાન રહેતું જ નથી. મુરલીનું આ ગીત પણ યાદ કરો “તુમ્હેં પાકે હમને જહાં પા લીયા હૈ, જમી તો જમી આસમાન પા લીયા હૈ.”

બાબા કહે છે દરેક આત્માની વિશેષતાઓને જુઓ અને તેની વિશેષતા પ્રમાણે તેને આગળ કરો. કદાચ તમારી આવડત કે અનુભવ વધારે હોય તો પાછળ રહી તેને મદદ કરો. પરંતુ બધાને પાછળ રાખીને એન કેન પ્રકારે આગળ રહેવાની, હંમેશા ‘હાઈલાઈટેડ’ રહેવાની વૃત્તિને સમાપ્ત કરો.

ઈશ્વરીય સેવાની વાત કરીએ તો સેવાનું ક્ષેત્ર એટલું વિશાળ છે કે આપણે ઘણું કરવાનું બાકી છે. અનેક વિશેષતાવાળી અનેક વ્યક્તિઓની બાબાની યજ્ઞસેવામાં જરૂરત છે. આવી પરિસ્થિતિમાં ઈશ્વરીય સેવામાં

સ્પર્ધાને કોઈ સ્થાન જ નથી. તમારે શું કરવું છે ? કેટલું કરવું છે ? કેવી રીતે કરવું છે ? તે બાબામાં નિશ્ચય રાખી નક્કી કરો. એક નહીં અનેક તક તમારી સામે પાડેલી છે. ખેડ્યા વગરના ઘણા ખેતરો ખાલી પડ્યા છે, જેટલું ખેડી લેવું હોય તેટલું ખેડી લો.

બેસ્ટ સેલર બુક “સેવન હેબીટ્સ ઓફ હાઈલી ઈફેક્ટીવ પીપલ” લખનાર સ્ટીફન કોવીના શબ્દોમાં “Win - loose” ને બદલે Win-Win અથવા loose win Paradigm ને અપનાવો અને વ્યર્થ સંકલ્પોથી દૂર રહો.

(૩) No Criticism : કોઈની ટીકા કરવાથી દૂર રહો.

ટીકા બે પ્રકારની છે. નકારાત્મક (Negative Criticism) અને રચનાત્મક ટીકા (Constructive criticism), દુષ્ટભાવ, દ્વેષભાવ, ઈર્ષાભાવથી કરેલી ટીકા તેમજ બીજાને નીચા પાડવાની, નીતિ ભ્રષ્ટ કરવાની, તેના ઉત્સાહને તોડી પાડવાની દૃષ્ટિથી કરેલી ટીકા નકારાત્મક ટીકા છે. આ પ્રકારની ટીકા, ટીકા કરનારને તેમજ ટીકાનો ભોગ બનનાર બંનેને, નુકસાનકર્તા છે. નિષ્કામ, નિસ્વાર્થ, પ્રેમ ભાવથી કરેલી

ટીકા, તેમજ બીજાના હિત માટે, બીજાને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે, બીજાના ઉમંગમાં વધારો કરવા માટે કરેલી ટીકા સકારાત્મક કે રચનાત્મક ટીકા છે. આ પ્રકારની ટીકા કરવા માટે ઊંડી સમજ તેમજ અનુભવની જરૂરત છે. મોટાભાગે આપણી ટીકાનું સ્વરૂપ નકારાત્મક હોય છે. જે વ્યર્થ સંકલ્પો ઉત્પન્ન કરે છે.

ટીકાકાર વ્યક્તિની ટીકા કરવાની આદત માટે મહદ્ અંશે તેનો નકારાત્મક દૃષ્ટિકોણ જવાબદાર છે. ઈશ્વરીય જ્ઞાનના આધારે અત્યારે વિશ્વના બધા જ આત્માઓ પોતાની તમોપ્રધાન અવસ્થામાં છે. દરેક વ્યક્તિના સંસ્કાર, સ્વભાવ, દૃષ્ટિકોણ, વૃત્તિમાં નકારાત્મકતા વધુ છે. મનોવિજ્ઞાન પણ આ વાતને સમર્થન આપે છે. વર્તમાન સમયે વ્યક્તિનું ઉપલબ્ધ વ્યક્તિત્વ (Adaired Personality) 80% પણ વધુ નકારાત્મક થઈ ચૂક્યું છે. તેને કારણે તે દરેક વ્યક્તિને પરિસ્થિતિને કે બાબતને પ્રથમ નકારાત્મક દૃષ્ટિથી જુવે છે. દા.ત. કોઈ વ્યક્તિએ તેને કરેલા દશ કાર્યોમાંથી નવ કાર્યો સારી રીતે પાર પાડ્યા

હોય અને એક કામ તેની ભૂલને લીધે, કે બેધ્યાનપણાને લીધે કે કોઈ કમીને કારણે યોગ્ય રીતે ન થયું તો આપણું પહેલું ધ્યાન તેની ભૂલ પર, તેની કમી પર, તેને કરેલા નુકશાન પર, તેની નિષ્ફળતા પર જશે. આગળ ઉપર તેણે સફળતાપૂર્વક પાર પાડેલ નવ કામ પર નહીં. આજે વ્યક્તિની આ નૈસર્ગિક વૃત્તિ બની ગઈ છે. તેને ટીકા કરવા તરફ પ્રેરે છે. વ્યક્તિની સતત આગળ રહેવાની વૃત્તિ બની ગઈ છે. તેને ટીકા કરવા તરફ પ્રેરે છે. વ્યક્તિની સતત આગળ રહેવાની વૃત્તિ તેમજ તેનો અહંકાર પણ વ્યક્તિને ટીકાખોર બનાવે છે. આવી વ્યક્તિ બીજાની સતત ટીકા કરી, તેને માનસિક રીતે તોડી પાડવાનો તેમજ હું જ સાચો છું, તે સિદ્ધ કરવાનો પ્રયાસ કરે છે.

ટીકા સંબંધોમાં કડવાશ ઊભી કરે છે. બેસ્ટ સેલર બુક “હાઉ ટુ વીન ફ્રેન્ડ એન્ડ ઈન્ફલ્યુઅન્સ પીપલ”માં તેના લેખક ડેલ કાર્નેગી ભારપૂર્વક જણાવે છે કે માનવીય સંબંધોની સ્વસ્થતા તેમજ સુસંવાદિતા માટે ટીકાથી દૂર રહો. બાબા પણ વારંવાર કહે છે કે,

નકારાત્મક દૃષ્ટિકોણ કે અભિગમને છોડો. દરેક વ્યક્તિનું તેમજ પરિસ્થિતિનું સકારાત્મક મૂલ્યાંકન કરો. દરેક વ્યક્તિના પાર્ટને, સાક્ષીદષ્ટા બની, જોવાની ક્ષમતા કેળવો અને ટીકા કરવાથી દૂર રહો. અત્યારે કોઈ વ્યક્તિ સંપૂર્ણ નથી. માણસ માત્ર ભૂલને પાત્ર, માફ કરો અને ભૂલી જાવો. ટીકા કરવાના મુદ્દાઓને બદલે કદર કરવાના મુદ્દા શોધી કાઢો અને કદર કરો.

જેટલું ટીકા નહીં કરવી મહત્ત્વનું છે તેટલું જ જો કોઈ આપણી અયોગ્ય ટીકા કરે તો તેનાથી વિચલિત ન થવું મહત્ત્વનું છે. બુદ્ધના દૃષ્ટાંતને યાદ કરી લઈએ. એક સમયે બુદ્ધ ધ્યાનસ્થ હતા ત્યારે એક વ્યક્તિ આવીને તેમની ટીકા કરવા લાગી તેમને ગાળો આપવા લાગી. પરંતુ બુદ્ધના ચહેરાના ભાવમાં કોઈ ફેરફાર થયો નહીં. પહેલાની જેમ જ શાંત, હર્ષિત મુદ્રામાં બેસી રહ્યા. અંતે તે વ્યક્તિએ થાકીને ગાળો આપવાનું બંધ કર્યું અને પૂછ્યું કે મારી ટીકા તેમજ ગાળોની તમારા પર કોઈ જ અસર ન થઈ. બુદ્ધે જવાબ આપ્યો પ્રિય વત્સ, તું જે કાંઈ

બોલ્યો તેનો મેં સ્વીકાર જ નથી કર્યો અને તે રીતે તારી ટીકા અને ગાળો તારી પાસે જ રહી છે. તો પછી મારે શા માટે ખોટું લગાડવું જોઈએ? અયોગ્ય ટીકાનો સ્વીકાર ન કરો તેમજ નકારાત્મક ટીકા કરવાથી દૂર રહો તો વ્યર્થ સંકલ્પો ઓછા થશે. આ દિશામાં પ્રયાસ કરવાથી મને ફાયદો થયો છે.

(૪) No Complaint :
કોઈ ફરિયાદ નહીં.

વર્તમાન સમયે દરેક વ્યક્તિ કોઈ ને કોઈ વ્યક્તિ માટે કે કોઈ બાબત અંગે મનમાં ફરિયાદ લઈને જ ફરતી હોય છે. ફરિયાદ કરવી તે માનવીના મનની એક સામાન્ય આદત બની ગઈ છે. આવી વ્યક્તિ અનેક વ્યર્થ સંકલ્પોથી ઘેરાયેલી રહે છે. અને મન તેનું અશાંત રહે છે, ફરિયાદનો ભાવ ઉત્પન્ન થવાના અનેક કારણોનું ઈશ્વરીય જ્ઞાનની યોગ્ય સમજ દ્વારા જો નિવારણ કરવામાં આવે તો વ્યક્તિ કોઈના પ્રત્યે ઉત્પન્ન થતા ફરિયાદના ભાવથી દૂર રહી શકે છે. તેના વ્યર્થ સંકલ્પોમાં ચોક્કસ ઘટાડો થશે.

કોઈના માટે ફરિયાદ કરવાના કારણોમાં નીચેના કેટલાંક કારણો મુખ્ય છે.

- * વ્યક્તિ, વ્યક્તિઓ અથવા પરિસ્થિતિથી અસંતોષ.
- * પોતાની મહેચ્છાઓની અપૂર્તિ માટે અન્યને જવાબદાર ગણવાની વૃત્તિ.
- * અન્ય પાસે રાખેલી અપેક્ષાઓની અપૂર્તિ.
- * કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા અથવા પરિસ્થિતિ અથવા કોઈ ઘટના દ્વારા તમને થયેલું શારીરિક, માનસિક, આર્થિક, સામાજિક કે અન્ય નુકશાન.
- * લોભ, મોહ, અહંકાર, દ્વેષ, ઈર્ષ્યા, જેવા વિકારોનો પ્રભાવ.
- * ફરિયાદ લઈને ફરતી વ્યક્તિની ભાષા પણ કાંઈક આવી હોય છે. જવા દોને કોઈને સેન્સ જ ક્યાં છે?
- * મારું સાંભળે છે જ કોણ ?
- * મારું ક્યાં માને છે ?
- * આજે તો ખૂબ જ ઠંડી છે કે ગરમી ?
- * આજે તો મને હેરાન-પરેશાન કરી નાખ્યો - ભગવાન આવે તો પણ આ બધું સુધરે તેમ નથી.
- * જવા દો તે તો છે જ વિચિત્ર વગેરે.
- * સતત આવા વિચારોથી ગ્રસ્ત વ્યક્તિ કેવી રીતે

યર્થ સંકલ્પોથી મુક્ત રહી શકે? ઉપરોક્ત કારણોના નિવારણ માટે મુખ્યત્વે જરૂરી છે.

- * દરેક વ્યક્તિ, પરિસ્થિતિ કે ઘટના પ્રત્યે સકારાત્મક દૃષ્ટિકોણ અથવા અભિગમ.
- * સંતુષ્ટતા, સહનશીલતા, ધીરજ, નિર્ભયતા, સહાનુભૂતિ જેવા દિવ્યગુણો કે શક્તિઓની ધારણા.
- * સમભાવ, બંધુત્વભાવ, સાક્ષીભાવ કેળવવો.
- * વિશ્વનાટકના પાયાના સિદ્ધાંતોની સમજ જેમાં કર્મના સિદ્ધાંતની સમજ મુખ્ય છે.

બાબાએ આપેલા જીવ, જગત અને જગદીશ અંગેના જ્ઞાનની સ્પષ્ટ સમજ તેમજ રાજયોગના ધ્યેયપૂર્ણ સતત અભ્યાસથી ઉપરોક્ત બાબતોને ધારણ કરવી સરળ છે. બાબા પોતાની વાણીઓમાં સંતુષ્ટમણિ બનવાની, સહનશીલ બનવાની સમભાવ, શુભભાવ રાખવાની, વિકારોથી દૂર રહેવાની, કોઈની પાસે કોઈ અપેક્ષા નહીં રાખવાની, સાક્ષીદૃષ્ટા બની, દ્રામાના દરેક સીનને જોવાની

સતત વાત કરે છે. ફરિયાદ અંગે બાબાએ વારંવાર આપણને સમજાવ્યું છે કે, બાળકો તમે ફરિયાદ ન કરો પણ મને ફરી ફરી યાદ કરો.

ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાન પર લઈ તે દિશામાં થોડો પુરુષાર્થ કર્યો તો મેં મારા વ્યર્થ સંકલ્પોની માત્રામાં ઘટાડો અનુભવ્યો.

(૫) No Correction : અન્યને સુધારવાની ટકોરથી દૂર રહેવું.

કોઈની સુધારણા માટે સદ્ભાવના રાખવી તેને સુધરવા માટે સકારાત્મક અભિગમ રાખી તેને માર્ગદર્શન આપવું - પ્રોત્સાહિત કરવો ખોટું નથી પરંતુ પોતાની ચિંતા કર્યા વગર

સતત બીજાને નીચો દેખાડી તેને સુધરવા માટે ટકોર કર્યા કરવી, તે કેટલું યોગ્ય છે ? યોગ્ય બાબતે, યોગ્ય હેતુથી, યોગ્ય ભાવનાથી, યોગ્ય સમયે, યોગ્ય રીતે આપેલું કરેકશન યોગ્ય હોઈ શકે છે.

બાબાતો સ્પષ્ટ શબ્દોમાં કહે છે બીજાને સુધારવાની ચિંતા છોડી સ્વયંને સુધારવાની ચિંતા કરો, તમે બદલાશો તો વિશ્વ જરૂર બદલાશે. ખુદ બદલકે દિખાના હૈ. વાણીથી નહીં પણ આપણા સકારાત્મક વ્યવહાર, વર્તન, વૃત્તિ, દષ્ટિથી બીજાને પ્રભાવિત કરી બીજાને સુધારવાની પ્રેરણા આપણે આપી શકીએ છીએ.

બાબાની ૧૯૭૫ની

વાણીમાં બાબાએ Questions, Quotations and Corrections થી દૂર રહેવાની વાત કરી છે. તેમાં પણ Corrections બાબતમાં સ્પષ્ટ જણાવ્યું છે કે જે Corrections આપવામાં વ્યસ્ત છે તેનું Connection બાબા સાથે મિલન સંભવ નથી.

આ માટે દરેકના પાર્ટને સાક્ષીભાવથી જોવાથી ક્ષમતા કેળવવી જોઈએ, સ્વયં ઈશ્વર આખા વિશ્વને સુધારવા આવ્યો છે તો મારે વિશ્વ સુધારવાની ચિંતા છોડી દેવી જોઈએ. ‘મીયાં ક્યોં દુબલે ? સારે ગાંવ કી ફીકર.’ કહેવત મને લાગુ ન થાય તેનું ધ્યાન ચોક્કસ રાખવું જોઈએ.

ચિંતનિકા

- * જો તમે એકલા જ છો તો તમારી કોઈ કિંમત નથી. પરંતુ તમારી સાથે પ્રેમ, મધુરતા, સહકારની ભાવના છે તો તમે કીંમતી છો.
- * પ્રેમથી બોલાયેલ એક શબ્દ કેટલાય લોકોના દુઃખી હૃદય શીતળ બનાવી શકે છે.
- * સાદા જીવન વિના આપણે બીજાનો સ્નેહ પ્રાપ્ત કરીશું નહીં.
- * બાબા કહે છે, જે સંકલ્પ કરો છો એને પૂરા કરો. કર્મમાં પૂરા લાવો. વિચારો અને કરો. સંકલ્પ કરીને છોડો નહીં. કાલ કરીશું એમ કહીને ટાળી ના દો. અડધા મનથી વિચારો નહીં. જે પણ વિચારો તે પૂરા મનથી વિચારો. જે કરો તે સંપૂર્ણ દિલથી જાન રેડીને કરો. સંકલ્પમાં પ્રેમ અને નિશ્ચયની સમતુલા જોઈએ. પૂર્ણ સંકલ્પમાં લવ (પ્રેમ) અને લો (કાયદા) સ્નેહ અને શક્તિનું જ્ઞાન અને યોગનું બેલેન્સ હોય. આ સર્વનું પાલન કરવાથી તીવ્ર પુરુષાર્થી બની શકાશે.

યુવાવિભાગ

આજની આવશ્યકતા મૂલ્યનિષ્ઠ યુવા....

બ.કુ. મુકેશ જોષી, ભાવનગર

યુવાની દિવાની નથી, યુવાની જિંદગાની છે. (ગોલ્ડન ટાઈમ ઓફ લાઈફ) જેના રોમેરોમમાં જ્ઞાનામૃત છે, જે પ્રયંડ ધૂધવતા સાગરની ચેતના ધરાવે છે, જે લાવારસ જેવી પ્રયંડતા ધરાવે છે. જે હિમાલય જેવી સ્થિરતા શીતળતા ધરાવે છે. તે જ યુવક છે. સાહસ, સંઘર્ષ, હિંમત, યુવાનોની ઓળખ છે. યુવક એટલે તરવરાટ, થનગનાટથી છલકતું પાત્ર. યુવક એટલે ઉમંગ-ઉત્સાહનો કુવારો, એક કવિએ કહ્યું છે “ઘટમાં ઘોડા થનગને અને આતમ વીંઝે પાંખ. અણ દીઠેલી ભોમ પર યૌવન માંડે ડગ.”

ભારતદેશના યુવાનોને સંબોધન કરતા ડૉ. અબ્દુલ કલામજી (ભારતના પૂર્વ રાષ્ટ્રપતિ) એ જણાવેલ કે, જે દેશના યુવાનો સશક્ત, તંદુરસ્ત, શક્તિશાળી હશે તે દેશના વિકાસની અકલ્પનીય દિશાઓ ખુલે છે. જ્યારે જે દેશ ઉપર યુદ્ધ કે આક્રમણ કરવું હોય તે દેશના યુવાનોને વ્યસનો, કુટેવો,

અને નકારાત્મક પ્રવૃત્તિઓમાં જોડી દેવામાં આવે તો દેશ ધીરે ધીરે અધોગતિ તરફ ધકેલાય જાય છે.

જ્યારે સમાજ, દેશ અને રાષ્ટ્રમાં ક્રાંતિ આવી છે. તે ચાહે સામાજિક, આર્થિક, રાજકીય કે આધ્યાત્મિક હોય એ ક્રાંતિમાં યુવાનોનું યોગદાન ખૂબ જ મહત્વનું રહેલું છે. ચારિત્ર્યવાન યુવાન જગતનો સાચો મશાલચી છે. ચારિત્ર્ય એક એવો હીરો છે જે જગતમાં કોઈ પણ સમય, સંજોગ, અને પરિસ્થિતિમાં પણ પોતાની રોશની ફેલાવ્યા વગર રહેતો નથી.

વર્તમાન સમયે રાષ્ટ્રની મહામૂલી યુવાશક્તિ તરફ નજર કરીએ તો ચોતરફ વ્યસનો, ફેશનો, કુટેવો, નશીલા માદક દ્રવ્યોના સેવનથી સ્વયંનુ અને સમસ્ત રાષ્ટ્રનું આરોગ્ય નષ્ટ થઈ રહ્યું છે. વ્યસનની પરિભાષા જોઈએ તો “કોઈ પણ પદાર્થ વગર ન ચાલે તેનું નામ જ વ્યસન છે.” વ્યસન ક્ષણભંગુર

આનંદ આપી જીવનભર ગુલામ બનાવી દે છે. તાજેતરની શોધ પ્રમાણે બીજા વિશ્વ યુદ્ધમાં માનવસંહાર થયો છે તેના કરતા વધુ માનવ સંહાર વ્યસનોથી જ થઈ રહ્યો છે અને આગળના સમયમાં પણ થશે જે એ નિર્વિવાદ હકીકત છે.

આપણા દેશમાં પશ્ચિમી સંસ્કૃતિના આંધળા અનુકરણને લીધે ટેલીવિઝનના કાચના પડદા ઉપર જૂઠી વાસ્તવિકતાના રોમાંચથી માનવ માત્ર, સમય, શક્તિ અને સંપત્તિ વેડફાઈ રહ્યા છે. રાષ્ટ્રપિતા મહાત્મા ગાંધીજીએ પોતાની યુવા અવસ્થામાં રાજા હરિશ્ચંદ્ર નામનું નાટક જોયું હતું અને તે જ દિવસથી એમના માનસ ઉપર એવી ઉંડી અસર થઈ હતી કે, તેઓ આજીવન સત્ય, અહિંસાના પુજારી બની ગયા હતા. આજના સમયમાં કેબલ, ડીશ કનેક્શનોના માધ્યમથી વિવિધ ટેલીવિઝનની ચેનલો દ્વારા દર્શાવાતા અત્યાચાર, પાપાચાર, બળાત્કાર, અશ્લીલ

દશ્યોથી માનવીનું માનસ વિકૃત બની થયું છે. આગળ શું પરિણામ આવશે. સુપ્રિમ કોર્ટના ચીફજસ્ટીસ સાહેબના મંતવ્ય પ્રમાણે આજે જેટલા પણ ગુનાઓ થાય છે તેના મૂળમાં પાંચ વિકારો જ સમાયેલા છે.

વર્તમાન સમયે સમગ્ર ભારત દેશમાં સપ્ટેમ્બર-૨૦૧૩માં “શાંતિદૂત યુવા સાયકલ યાત્રા.” દ્વારા યુવાનોમાં રહેલી સકારાત્મક શક્તિઓને યોગ્ય દિશા આપવા, શિવ અવતરણ સંદેશ, સ્વર્ણિમ ભારતના નિર્માણનો સંદેશ જન જન સુધી પહોંચાડવાના વિવિધ ઉદ્દેશ્યો સમાવેલા છે. ૧. સદાચારી યુવકો દ્વારા મૂલ્યનિષ્ઠ સમાજના નિર્માણનો સંદેશ ૨. નિર્વ્યસની યુવકો દ્વારા સંપૂર્ણ વ્યસનમુક્ત ભારતનું આદ્વાન થશે. ૩. યુવાનોમાં રહેલી સુષુપ્ત શક્તિઓને સકારાત્મક દિશા બતાવવામાં આવશે. ૪. સશક્ત યુવાનો દ્વારા સશક્તિકરણની વિધિ સ્પષ્ટ કરવામાં આવશે. ૫. એકમત, એકભાષા, એકરાજ્ય, ભારત એકતાનો સંદેશ આપવામાં આવશે. ૬. અહિંસા પરમોધર્મ, રાષ્ટ્રીય એકતા, રાજયોગ દ્વારા તનાવ મુક્તજીવન, શિક્ષણ દ્વારા

સમાજ ઉત્થાનનો સંદેશો આપવામાં આવશે.

ગુજરાત રાજ્યમાં સંભવિત રૂટ - અનિવાર્ય સંજોગોમાં ફેરફાર સાથે નીચે મુજબ રહેશે.

ભૂજ, દીવ, પોરબંદર, દાહોદ, પાલનપુર, સીલવાસથી પ્રારંભ થઈ વચ્ચે આવતા શહેરોમાં શિવ અવતરણનો સંદેશ આપતા તારીખ ૫-૧૦-૨૦૧૩ના રોજ અમદાવાદ ખાતે સાયકલયાત્રા સમાપન થશે.

પોરબંદરથી અમદાવાદ

૧. પોરબંદરથી રાણાવાવ, કુતિયાણા, બાંટવા, જૂનાગઢ, જેતપુર, વીરપુર, ગોંડલ, રાજકોટ, કુવાડવા, વાંકાનેર, ચોટીલા, સાયલા, લીંમડી, બગોદરા, બાવળા, અમદાવાદ.

દીવથી અમદાવાદ

૨. દીવથી ઉના, ટીંબી, રાજુલા, મહુવા, તળાજા, પાલીતાણા, સિહોર, ભાવનગર, વલભીપુર, બોટાદ, રાણપુર, ધંધુકા, ફેદરા, ધોળકા, પાલડી, અમદાવાદ.

સીલવાસથી અમદાવાદ

૩. સીલવાસ, વાપી, પારડી, વલસાડ, ચીખલી, નવસારી, સુરત, કામરેજ,

કોસંબા, અંકલેશ્વર, ભરૂચ, કરજણ, વડોદરા, આણંદ, ખેડા, મણિનગર, અમદાવાદ.

પાલનપુરથી અમદાવાદ

૪. પાલનપુર વડગામ, સિદ્ધપુર, પાટણ બાલીસના, ઊંઝા, વિસનગર, મહેસાણા, કુકરવાડા, વિજાપુર, હિંમતનગર, પ્રાંતિજ, માણસા ગોઝારીયા, ગાંધીનગર, અમદાવાદ.

ગોધરાથી અમદાવાદ

૫. ગોધરાથી બાલાસિનોર, હાલોલ, જંબુસર, તિલકવાડા રાજપીપળા, માંડવી, વાલોદ, વાંસદા,

ભુજથી અમદાવાદ

૬. ભૂજ, મુંદ્રા, અંજાર, ગાંધીધામ, ભચાઉ, માળીયા, મોરબી, હળવદ, પ્રાંગધ્રા, વિરમગામ, માંડલ, કડી, કલોલ, અડાલજ અમદાવાદ.

વિદંગમાર્ગની સેવાના ઉજ્જવલ

ભારત માટે શાંતિદૂત યુવા સાયકલ યાત્રા, મહા કાર્યક્રમની રૂપરેખા :

✽ વર્તમાન સમય ભારતમાં ૨૮ રાજ્યો, ૭ કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ, ૬૪૦ જિલ્લાઓ, ૫૫૦૦થી વધુ તાલુકાઓને સાયકલ યાત્રાના માધ્યમ દ્વારા આવરી લેવામાં આવશે.

- * અંદાજે ૧૧૧ યાત્રાઓ રહેશે. ૧,૧૧,૧૧૧ કિલો મીટર લાંબી સાહસિક યાત્રા બની રહેશે.
- * યાત્રાઓનો સમયગાળો ૧૦ દિવસથી ૩૦ દિવસ સુધી રાખી શકાશે.
- * દરેક યાત્રામાં ૨૦ કુમાર અથવા અધરકુમાર સાયકલ સવાર યાત્રી રહેશે.
- * સાયકલ યાત્રીની શારીરિક ઉંમર ૧૮થી ૩૫ વર્ષની રહેશે.
- * પ્રતિદિન ૮૦થી ૧૦૦ કિમી. યાત્રા કરવાની રહેશે.
- * શુભારંભ ૧૩ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૩ના રોજ દિલ્હીથી. વરિષ્ઠ દાદીજીઓ, મહારથી ભાઈ-બહેનોની ઉપસ્થિતિમાં શુભારંભ થશે.

પરમવંદનીય, પ્રાત:-સ્મરણીય એવા રતનમોહિની દાદીજીના આશીર્વાચન

પરમપિતા પરમાત્મા શિવ યુવા જીવનને તન, મનની શક્તિઓથી ભરપૂર જીવન કહે છે. યુવક સદા પોતાના જીવનમાં આદર્શ મય, અનુકરણીય, ઉદાહરણમૂરત શ્રેષ્ઠ બને. બ્રહ્માકુમારીઝ પરિવારનો જેટલો

આભાર માનું તેટલો ઓછો છે કારણ કે, યુવાઓમાં વિશ્વાસ મૂકી આગળ વધારવાની ભાવના રાખે છે. આ બાબત ખૂબ જ સામાન્ય છે. આપણે સૌ યાદ કરીએ યુવા જીવનને. જેવી રીતે મોટાઓએ આપણામાં રહેલી યોગ્યતાઓ, વિશેષતાઓને ભરીને આગળ વધારેલ. જે ન આવડતું હતું તે શિખવાડ્યું. એવી જ રીતે આપણા સંપર્કમાં આવનાર પ્રત્યેક યુવા ભાઈ-બહેનો સાથે એવો વ્યવહાર કરીએ કે આપણી સમક્ષ જે અવરોધો, પરિસ્થિતિ આવી તે પુનઃ આવનારી યુવા પેઢી સમક્ષ ના આવે તેવું માર્ગદર્શન આપીએ.

પરમપિતા પરમાત્મા શિવની પ્રત્યક્ષતા અને સ્વયંની સંપન્ન, સંપૂર્ણતા ત્યારે જ આવશે જ્યારે આપણે સ્વયંને બાપ સમાન બની અન્યને બનાવીશું. મને પૂર્ણ આશા અને વિશ્વાસ છે કે, આપ સૌ યુવા ભાઈ-બહેનોના જીવનને શ્રેષ્ઠ બનાવવા, યુવા જીવનમાં નવી શક્તિ સામર્થ્ય, પરિપક્વતા લાવવામાં સહયોગી બનશો. યુવા સેવાઓના કાર્યમાં આપનો સહયોગ મળતો રહ્યો છે આગળ પણ મળતો રહેશે એવી મારી

અંતર્મનની આશા છે.

**પરમ તપસ્વીની રાજયોગિની
બ્રહ્માકુમારી ચંદ્રિકાબેનની
શુભકામનાઓ :**

વર્તમાન સમયની સમીપતાને જોતાં એવો અહેસાસ થાય છે કે, આપણી વિહંગમાર્ગની સેવાઓના કાર્યોને યુવાઓમાં વહેંચવાં જોઈએ. બ્રહ્માકુમારીઝ સંસ્થાના વિકાસ પ્રોથને જોતા આ નિર્ણય કરવો જરૂરી છે. યુવાઓનો ઉમંગ-ઉત્સાહ વધારી તેને યોગ્ય માર્ગદર્શન આપવામાં આવે તો યુવા ભાઈ-બહેનો કોઈ પણ સેવા કાર્યનું શ્રેષ્ઠ પરિણામ લાવવામાં સક્ષમ છે.

યુવા પ્રભાગને પરમપિતા પરમાત્મા શિવના, પરમવંદનીય દાદીજીઓના, વરિષ્ઠ ભાઈ-બહેનો, સેવા કેન્દ્ર સંચાલિકા બહેનો દ્વારા ગત વર્ષોમાં વિશેષ સહયોગ મળતો જ આવ્યો છે. યુવા જીવનને શ્રેષ્ઠ બનાવવાની આશા રાખનાર સર્વ ભાઈ-બહેનોનો આભાર માનતાં દિલ ગદગદ થઈ રહ્યું છે. આપ સર્વ યુવાઓમાં બળ ભરતા રહેશો એવી મારી દિલની શુભકામના છે.

રક્ષાબંધન-એક પવિત્ર તહેવાર

બ.કુ. ભાવના, લ્યુમિલેન્ડ

ભારત જેવા ધર્મપ્રધાન દેશમાં સમય પ્રતિ સમય આવતાં તહેવારો રોજિંદા જીવન વ્યવહારમાં વ્યસ્ત માનવીને વિશેષ ઉત્સાહ, આનંદ તેમજ ધર્મપરાયણતાની પ્રેરણા બક્ષે છે. ભારત વર્ષમાં ઉજવાતા અનેક તહેવારોમાં રક્ષાબંધન જ એક વિશેષ તહેવાર છે કે જે પવિત્ર સંબંધની યાદગારમાં ઉજવવામાં આવે છે. ખરેખર આ તહેવાર સાચો સ્નેહ, સાત્ત્વિક સંબંધ અને પવિત્રતાનાં પ્રતીકનો અનોખો તહેવાર છે.

પરંપરાગત ઊજવાઈ રહેલાં આ પર્વની સૂક્ષ્મતા કે તેનાં આધ્યાત્મિક રહસ્યને શું જાણીએ છીએ? કહેવાય છે કે સ્વતંત્ર મન બુદ્ધિ ધરાવતો મનુષ્ય સામાન્ય રીતે પોતાનાં જીવનમાં ક્યારેય કોઈ પણ પ્રકારનાં બંધનને ઈચ્છતો નથી. પછી તે તનનાં રોગનું બંધન હોય, ધનની અપ્રાપ્તિને કારણે આર્થિક બંધન હોય કે પછી પારિવારિક સંબંધોનું બંધન હોય. માનવજીવનમાં આવતી અનેક નાની મોટી

સમસ્યાઓ અને મનની મુંઝવણોમાં અટવાયેલ માનવી તેનાથી મુક્ત થવા માટે હંમેશ પ્રયત્નશીલ હોય છે. તો પછી આ રક્ષાબંધનના બંધનથી બંધાવા માટે માનવમન કેમ આટલું આતુર બનતું હોય છે? કારણ રક્ષાબંધનનો તહેવાર સાંસ્કૃતિક કર્મબંધનની યાદગાર રૂપ નહીં પરંતુ ઈશ્વરીય બંધનનાં પ્રતીકનું પાવન પર્વ છે.

પ્રચલિત પ્રથા અનુસાર આજે સમાજમાં બહેનો સ્વયંની રક્ષાની સ્મૃતિ અપાવતાં ભાઈઓને રાખડી બાંધે છે. તથા તિલક પણ કરે છે. પરંતુ વ્યવહારિક દૃષ્ટિએ જોતાં કહી શકાય કે નારી એ કન્યાવસ્થાના સમયે પોતાના પિતા દ્વારા અને લગ્ન બાદ પત્નીના રૂપે પોતાના પતિ દ્વારા રક્ષિત હોય છે, તો ભલા ભાઈ દ્વારા બહેનની રક્ષાનું આટલું મહત્ત્વ કેમ? શું એક મોટી બહેન પોતાના નાના ભાઈને, એક ધનવાન બહેન પોતાના ગરીબભાઈને કે એક પરદેશી બહેન પોતાનાથી દૂર રહેતા

ભાઈને રક્ષા બાંધીને પોતાના રક્ષણની કોઈ પણ સલામતીની આશા શું તેનાં ભાઈ દ્વારા રાખી શકે ખરી? શું એક બહેનની પવિત્રતા અથવા સતિત્વની રક્ષા આજે સમાજમાં તેનાં પતિ પિતા કે શાસનકર્તા નહીં પણ શું એક તેનો માત્ર ભાઈ જ કરી રહેલ છે? આમ આ વિવિધ રસમવિધિને અગર વ્યક્તિ તટસ્થપણે વિવેક બુદ્ધિથી વિચારે તો અનેક પ્રશ્નો ઉદ્ભવી શકે છે.

ઐતિહાસિક દૃષ્ટિથી જોતાં પણ રાખીનો પ્રચલિત રિવાજ પરંપરાગત લાગતો નથી. એ માનવું ક્યાં સુધી ઉચિત છે કે નારી આદિકાળથી જ અબળા હતી? યાદ કરો એ અંબા, દૂર્ગા, લક્ષ્મી, કાળી ઇત્યાદિ શક્તિઓને કે જેમની પાસેથી ભક્ત આજ સુધી સુરક્ષાની ઈચ્છા રાખે છે. એમને કોના રક્ષણની જરૂર હતી?

સૃષ્ટિના આદિ અર્થાત્ સતયુગમાં ધન સંપત્તિનો કોઈ અભાવ ન હતો. નર અને નારી બન્નેનાં અધિકાર સમાન હતા. એ સમાનતાના સ્મરણ રૂપે આજે પણ

એ મૂર્તિઓ તથા ચિત્રોને સાથે જોવા મળે છે. જેમાં સતયુગી વિશ્વમહારાજનું શ્રીનારાયણ અને વિશ્વમહારાણી શ્રીલક્ષ્મીને સિંહાસન પર એક સાથે જ વિરાજમાન બતાવે છે. ‘યથા રાજારાણી તથા પ્રજા’ની ઉક્તિ અનુસાર એ કાળની બધી જ નારીઓ સન્માનિત તથા સુરક્ષિત હતી. થોડા સમય પૂર્વે જ પુરોહિતો અથવા બ્રાહ્મણો દ્વારા પોતાનાં યજમાનોને રાખડી બાંધીને તિલક કરવાની પ્રથા પણ પ્રચલિત હતી. ઈતિહાસમાં પણ હિન્દુ સ્ત્રીઓ દ્વારા ભાઈ બનાવીને મુસલમાન-ભાઈઓને રાખડી મોકલવાનાં ઉદાહરણો મળે છે. કુંતાએ પણ યુદ્ધની પ્રેરણા આપી તેના રક્ષણ માટે અભિમન્યુને રાખડી બાંધી હતી. આમ આ વૃત્તાંતોથી સ્વયં સ્પષ્ટ છે કે આ પર્વ માત્ર બહેનના પવિત્ર પ્રેમના યાદગારનો જ તહેવાર નહીં પરંતુ ઘણો જ શ્રેષ્ઠ આધ્યાત્મિક તહેવાર છે.

આ તહેવારના વિષયમાં એક શાસ્ત્રકથા છે કે યમે પોતાની બહેન યમુના પાસે રાખડી બંધાવતાં એમ કહ્યું હતું કે જે આ પવિત્રતાનું બંધન બાંધશે તે યમદૂતોના ભયથી મુક્ત બનશે. એક બીજી શાસ્ત્રકથા અનુસાર જ્યારે દેવરાજ ઈન્દ્ર પોતાનું દૈવી સ્વરાજ્ય હારી ગયા ત્યારે તેમણે

ઈન્દ્રાણી દ્વારા એ પવિત્રતાની રાખડી બંધાવી હતી. જેના દ્વારા ઈન્દ્રે ખોવાયેલું સ્વરાજ્ય ફરી મેળવ્યું. આમ કહી શકાય કે આ તહેવારનો સંબંધ જીવનમાં શ્રેષ્ઠતા તથા નિર્વિકારિતા સાથે છે. તેથી જ તેને ‘વિષતોડક’ પર્વ પણ કહેવામાં આવે છે.

ખરેખર ! વાસ્તવિકતા જોતાં જણાય છે કે ફેશન, સિનેમા, માંસ, મદિરા વગેરે વ્યસનોને વશીભૂત તેમજ ચારિત્ર્યહીનતાની ચરમસીમા પર પહોંચેલા આ નિર્લજ્જ સમાજના ભાઈઓમાં એ પવિત્રતાનું બળ અને શક્તિ ક્યાં છે ? કે જેઓ સ્વયંની અને સમાજની બહેનોનું રક્ષણ કરી શકે. કામવિકારની અતિમાં ખદબદતાં વર્તમાન સમયમાં સમાજની પ્રત્યેક નારીનું સતીત્વ શું સલામત છે ? આજની દ્રૌપદી સમાન નારી જાતનું દુર્યોધન અને દુઃશાસન સમાન વિકારી મનુષ્યો દ્વારા ચારિત્ર્યપતન થઈ રહ્યું છે. તો વિચારો કે જ્યારે રક્ષક જ ભક્ષક બની જાય ત્યારે કોની રક્ષા કોનાથી થવાની ?

એ તો સર્વમાન્ય છે કે સૃષ્ટિના સર્વ મનુષ્ય-આત્માઓનાં એક માત્ર સર્વશક્તિમાન કલ્યાણકારી, પતિત-પાવન, પારલૌકિક પરમપિતા પરમાત્મા જ સર્વની રક્ષા કરનારા છે, માટે જ ઈશ્વરની

દુઃખભંજન, તારણહાર, ખેવૈયા તથા રક્ષણહાર તરીકે મહિમા કરવામાં આવે છે. મનુષ્યો પરમાત્મા પાસેથી જ પ્રાણદાન તથા તન, મન, ધનના રક્ષણનું વરદાન માંગે છે. સૃષ્ટિચક્રમાં કળિયુગના અંતમાં એક એવો સમય પણ આવે છે કે સમગ્ર માનવ સમાજનું નૈતિક તથા ચારિત્રિક પતન થાય છે, મા બહેનોની લાજ ભયમાં આવી જાય છે, આવા ધર્મગલાનિના સમયમાં પરમપિતા પરમાત્મા નવી પાવન સતયુગી દૈવી સૃષ્ટિની સ્થાપનાનું કાર્ય પ્રજાપિતા બ્રહ્મા દ્વારા કરાવે છે. કહેવત પણ પ્રસિદ્ધ છે કે બ્રાહ્મણ બ્રહ્માજીના મુખ દ્વારા ઉત્પન્ન થયા એનું આધ્યાત્મિક રહસ્ય એ છે કે જ્ઞાનસાગર પરમાત્માએ બ્રહ્માના મુખથી જ્ઞાન સંભળાવીને જે મનુષ્ય આત્માઓને પતિતમાંથી પાવન બનાવ્યા તેઓ જ સાચા બ્રહ્મામુખ વંશાવલી બ્રાહ્મણ કહેવાયા. આ બ્રહ્માવત્સોમાં મુખ્યતઃ આધ્યાત્મિક બહેનોએ એ બધા પુરુષોને પવિત્રતાની રાખડી બાંધીને દૃષ્ટિથી પોતાની રક્ષા કરવા માટે સર્વ રક્ષક પરમાત્મા પિતાના સંરક્ષણમાં રહેવાની પ્રતિજ્ઞા કરાવી હતી. આમ રક્ષાબંધનનો તહેવાર એ આ મહત્વપૂર્ણ વૃત્તાંતનો સ્મરણ

દિવસ છે. એની યાદમાં જ દર વર્ષે બ્રાહ્મણો દ્વારા અથવા બહેનો દ્વારા રાખડી બાંધી તિલક કરવાની રસમ છે. તિલક એ આધ્યાત્મિક સ્મૃતિનું પ્રતીક છે. જેમાં સ્થિત રહેવાથી મનુષ્ય કામ વિકાર રૂપી મહાશત્રુ પર વિજય પ્રાપ્ત કરી શકે છે.

આમ પરંપરાગત મંતવ્ય અનુસાર આ તહેવાર ભાઈઓ દ્વારા બહેનોની રક્ષાનું પ્રતીક માનવામાં આવે છે. પરંતુ ઉપરોક્ત વિવરણથી એ સત્યતા

સામે આવે છે કે વાસ્તવમાં આ પર્વ બહેનો દ્વારા પોતાના ભાઈઓની પવિત્રતા માટે આ પ્રતીજ્ઞા કરવાનું પ્રતીક છે કે તેઓ બધી જ સ્ત્રીઓને પોતાની સગી બહેન સમજે. આમ જ્યારે બધી જ સ્ત્રીઓને પોતાની સગી બહેન માનીશું ત્યારે એ બહેનોની લાજ સુરક્ષિત રહેશે.

અને આ રક્ષાબંધનના પાવન પર્વનું સ્વયં પરમાત્માએ બતાવેલ આ આધ્યાત્મિક રહસ્યને જાણી ચાલો આપણે સૌ પણ એ

પવિત્રતાના મહાનબંધનમાં સ્વયંને બાંધીને આ દુર્લભ એવા અંતિમ જન્મને શ્રેષ્ઠ બનાવીએ અને વિશ્વપરિવર્તનના આ દિવ્ય કર્તવ્યમાં પરમાત્મા પિતાના સહયોગી બનીએ અને આ જન્મમાં અને ભવિષ્યમાં અનેક જન્મોમાં અવિનાશી સુખ શાંતિ સંપન્ન જીવનને પ્રાપ્ત કરીએ. એ પ્રભુપિતાનો દિવ્ય સંદેશ પણ યાદ રહે.

‘પવિત્ર બનો યોગી બનો.’

ચિંતનિકા

- * માસ્ટર સર્વશક્તિમાનની નિશાની છે કે સંકલ્પ અને કર્મ બંને સમાન હશે. એવું ના હોય કે સંકલ્પ ઘણા શ્રેષ્ઠ હોય અને કર્મ કરવામાં તે શ્રેષ્ઠ સંકલ્પ સાકાર ન કરી શકો. એને માસ્ટર સર્વશક્તિમાન ન કહેવાય.
- * વર્તમાન સમયે સંકલ્પની હલચલ પણ મોટી ગણવામાં આવશે. પહેલાંનાં સમયમાં સંકલ્પને હળવાશમાં લેતા હતા. વાચા કર્મણામાં ધ્યાન રાખતા હતા. પરંતુ હવે મનસામાં પણ હલચલ ના હોય. કારણ કે અંતમાં છે જ મનસાસેવા દ્વારા વિશ્વ પરિવર્તન. અત્યારે તો મનસાનો એક સંકલ્પ પણ નકામો ગયો તો સમજો ઘણું બધું ગુમાવ્યું. એક સંકલ્પને પણ સાધારણ ના સમજશો. એટલું ધ્યાન રાખો તો સંકલ્પમાં જ પૂર્ણવિરામ જોઈએ. મનસા પર ધ્યાન રહે તેને કહેવાય છે ચઢતી કલા.
- * જે સર્વમાં સંપન્ન હોય છે એની આંખ તથા બુદ્ધિ અન્ય કોઈ તરફ જશે નહીં. તેઓ સદા રુહાની નજરમાં રહે છે. અનેક વ્યર્થ સંકલ્પો તથા અનેક તરફ બુદ્ધિ તથા દષ્ટિ જવા દેતા નથી. સર્વ ચિંતાઓથી મુક્ત હોય છે. તેઓ બાપ દ્વારા મળેલા જ્ઞાન ખજાનાઓમાં જ વ્યસ્ત રહે છે. એમને બીજા કોઈ સંકલ્પ કરવાની કુરસદ જ રહેતી નથી. કારણ કે તેઓ બાપ દ્વારા મળેલા ખજાનાઓને સ્વયં માટે તથા સર્વ આત્માઓને વહેંચવામાં જ ઘણા વ્યસ્ત રહે છે સૌથી મોટામાં મોટો ધંધો, દાન યા સૌથી મોટું પુણ્ય આજ છે. એટલા શ્રેષ્ઠ કાર્ય તથા શ્રેષ્ઠ દાનપુણ્યને છોડીને બીજું શું કરીશું ? શું કુરસદ મળે છે ? આટલા મોટા કાર્યમાં વ્યસ્ત રહેનાર વ્યર્થ સંકલ્પોના ખેલમાં સમય ના ગુમાવે.

શ્રી કૃષ્ણ જન્માષ્ટમી

રાજ્યોગી જાદીશયંદ્ર, દિલ્લી

ભારત બીનસાંપ્રદાયિક રાષ્ટ્ર હોવા છતાં ભારત જ એક એવો દેશ છે જ્યાં દરેક ધર્મોના અનુયાયીઓ નિવાસ કરે છે. તેથી કોઈને કોઈ ધર્મ સાથે સંબંધિત તહેવારો ઉજવાયા કરે છે. આ દેશમાં ઉજવાતા સર્વ તહેવારો સાથે અહીંની સંસ્કૃતિ, સામાજિક તથા રાજનૈતિક, ધાર્મિક તેમજ ઐતિહાસિક દૃષ્ટિકોણ કોઈને કોઈ રીતે સંબંધ ધરાવે છે.

શ્રી કૃષ્ણ જન્માષ્ટમીનું પર્વ પણ ભારત સાથે સંબંધ ધરાવે છે, વિદેશો સાથે નહીં. હિન્દી સાહિત્યકાળમાં આજ સુધી જેટલા પણ વિદ્વાન લેખકોએ શ્રી કૃષ્ણ જન્માષ્ટમી પર સમય પ્રતિસમય જે કંઈ પણ વિચારો પ્રદર્શિત કર્યા છે અને ટીકાટિપ્પણી કરી છે એ સૌ કરતાં જુદું આ પાવન પર્વનું અદ્ભુત પરંતુ સત્ય આધ્યાત્મિક રહસ્ય જણાવીશ.

ભારતવાસી શ્રી કૃષ્ણ જન્માષ્ટમીના આ પર્વને પરંપરાગત તેમજ પ્રાચીન માન્યતાઓને આધારે ઉજવતા

આવ્યા છે. લગભગ આ ઉત્સવ ભૂતકાળમાં થઈ ગયેલા મહામાનવોની યાદગારમાં ઉજવવામાં આવે છે. આજે પણ જ્યારે આવા જ ભવ્ય સમારંભનું આયોજન કરવામાં આવે છે ત્યારે

જૂનામાં જૂની ધૂંધળી સ્મૃતિઓ પણ એકવાર ફરીથી મનુષ્યના માનસપટ પર ઊપસી આવે છે. એક સમય હશે જ્યારે સાક્ષાત્ શ્રી કૃષ્ણ આ ધરતી પર બિરાજમાન હશે, પરંતુ પ્રશ્ન એ છે કે શ્રી કૃષ્ણ કોણ હતા? એમનો જન્મ ક્યારે અને ક્યાં થયો તથા શ્રી કૃષ્ણ જન્માષ્ટમીનું આટલું મહત્ત્વ શા માટે છે?

શ્રી કૃષ્ણ કોણ હતા?

પ્રચલિત વિચારધારા અનુસાર સામાન્ય લોકોનું મંતવ્ય

છે કે શ્રી કૃષ્ણ ગીતાના ભગવાન છે. ગીતાના ભગવાનને શ્રી કૃષ્ણ માનવા એટલું જ અસત્ય હશે, જેટલું પંડિત જવાહરલાલ નહેરુની આત્મકથા ઉપર શ્રીમતી ઈન્દિરા ગાંધીનું નામ લખવું! વાસ્તવમાં તો શ્રી કૃષ્ણ પરમાત્મા નહોતા કે ના એમણે ગીતાનું જ્ઞાન આપ્યું હતું. શ્રી કૃષ્ણ તો સોળે કળા સંપૂર્ણ, સંપૂર્ણ નિર્વિકારી મર્યાદા પુરુષોત્તમ હતા. જ્યારે ગીતા જ્ઞાનદાતા તો નિરાકાર પરમાત્મા શિવ છે. જેઓને જ પતિતપાવન, જ્ઞાનસાગર, ત્રિકાલદર્શી, અકાલમૂર્ત તથા જન્મમરણથી ન્યારા, પ્રકાશ સ્વરૂપ અને સર્વશક્તિમાન કહેવામાં આવે છે. પરંતુ શ્રી કૃષ્ણે તો માના ઉદર દ્વારા જન્મ લીધો હતો તથા માબાપ દ્વારા પાલના લઈને રાજગુરુ પાસેથી શિક્ષણ ગ્રહણ કર્યું હતું. જ્યારે સૌ એ જાણે છે અને માને છે કે પરમાત્મા માતાના ઉદર દ્વારા જન્મ લેતા નથી. કારણ કે ભગવાન તો સ્વયં પાલનહાર છે તથા સૌના પરમ શિક્ષક અને સદ્ગુરુ છે. એમને

કોઈ ભણાવી શકે નહીં.

વાસ્તવમાં સત્યતા એ છે કે શ્રી કૃષ્ણ સોળે કળા સંપૂર્ણ, સંપૂર્ણ નિર્વિકારી, સતયુગી પાવન સૃષ્ટિના પ્રથમ-મહારાજકુમાર છે. પરમાત્મા શિવ દ્વારા સંભળાવવામાં આવેલી ગીતાના જ્ઞાનનું સારરૂપમાં મનન મંથન કરીને શ્રી કૃષ્ણે પૂર્વજીવનમાં ધારણ કર્યું હતું. શ્રીકૃષ્ણને ‘માખણચોર’ પણ એટલા માટે કહેવામાં આવે છે કે જ્ઞાનનો સાર એમણે પૂર્વજીવનમાં ધારણ કર્યો હતો. જેના ફલસ્વરૂપે ભવિષ્યમાં એમને પ્રથમ મહારાજકુમાર શ્રી કૃષ્ણ તથા સ્વયંવર પછી શ્રી નારાયણનું પદ મળે છે. આ રીતે શ્રી કૃષ્ણ ગીતા પુત્ર છે જ્યારે ગીતા પતિ કેવળ પરમાત્મા શિવ જ છે. શ્રી કૃષ્ણ સમગ્ર સૃષ્ટિના માલિક બને છે. જ્યારે ભગવાન શિવ ત્રણ લોકના સ્વામી છે. શ્રી કૃષ્ણને પોતાનું શરીર છે પરંતુ પરમાત્મા તો નિરાકાર સૂક્ષ્માતિસૂક્ષ્મ જ્યોતિર્બિંદુ સ્વરૂપ છે. જેમની યાદગાર ભારતમાં શિવલિંગ છે. શ્રી કૃષ્ણના કલ્પમાં કુલ ૮૪ જન્મ થાય છે. જેમાં ૮ જન્મ સતયુગ ૧૨ જન્મ ત્રેતાયુગ, ૨૧ જન્મ દ્વાપર તથા ૪૨ જન્મ કળિયુગ અને એક જન્મ કળિયુગના અંત અને સતયુગના

આદિમાં પુરુષોત્તમ સંગમયુગમાં થાય છે. ૮૪મા જન્મના અંતમાં જ્યારે શ્રી કૃષ્ણનો આત્મા અન્ય સમસ્ત વિશ્વના આત્માઓ સહિત તમોપ્રધાન બની જાય છે તેવા સમય પર ગીતાના ભગવાન શિવ પોતાના મહાવાક્યો અનુસાર પોતાનો વાયદો નિભાવવા, આ સૃષ્ટિ ઉપર અવતરિત થાય છે. અને ઈશ્વરીય જ્ઞાન તેમજ સહજ રાજયોગ શીખવાડીને સર્વ પતિત આત્માઓને પુનઃપાવન બનાવે છે અર્થાત્ તેઓ શ્રી કૃષ્ણ જેમને ‘શ્યામસુંદર’ પણ કહેવામાં આવે છે. તેમને શ્યામ (તમોપ્રધાન)માંથી સુંદર (સતોપ્રધાન) બનાવી દે છે. શ્રી કૃષ્ણની સતયુગમાં શ્રી નારાયણના નામે આઠ રાજગાદીઓ ચાલે છે. નવમી ગાદી રામની હોય છે. તેથી શ્રી કૃષ્ણની જન્માષ્ટમી તથા શ્રી રામની નવમી ઉજવવામાં આવે છે.

શ્રી કૃષ્ણનો જન્મ ક્યારે થયો હતો ?

પ્રચલિત વિચારધારા અનુસાર શ્રી કૃષ્ણનો જન્મ દ્વાપરમાં થયો હતો એમ કહેવામાં આવે છે. પરંતુ એ વિચારવા જેવું છે કે જો શ્રી કૃષ્ણ દ્વાપરમાં હોય તથા ગીતાના ભગવાન પણ તે

વખતે જ હોય તો શું ભગવાન આ સૃષ્ટિ ઉપર આવવાથી દ્વાપર પછી કલિયુગ અર્થાત્ વર્તમાન દુઃખ રોગ આદિ અભિશાપ મનુષ્ય આત્માને ભોગવવા મળ્યાં? તો પછી ભગવાનના અવતરણનો મનુષ્યાત્માઓને શો લાભ ? ભગવાન તો દુઃખહર્તા, સુખકર્તા છે. પરંતુ જો ઉપરોક્ત પ્રચલિત માન્યતાને સાચી માનવામાં આવે તો દ્વાપર પછી સુખની દુનિયા આજે આપણી સમક્ષ હોવી જોઈએ પરંતુ એમ નથી. ગીતાના ભગવાન શિવ હવે વર્તમાન સમયે સ્વયં અવતરિત થઈને પોતાનો સત્ય પરિચય આપી રહ્યા છે. વાસ્તવમાં જ્યારે શ્રી કૃષ્ણનો જન્મ આ સૃષ્ટિ ઉપર થાય છે તે દિવસથી જ સતયુગનો આરંભ થાય છે. પછી દુઃખ, રોગ, કલહ-કલેશ વગેરેનું નામનિશાન રહેતું નથી. એ જાણીતું છે કે શ્રી કૃષ્ણનો જન્મ જેલમાં થયો હતો. એનો પણ સાચો અર્થ એ છે કે શ્રી કૃષ્ણનો જન્મ એવા વાતાવરણમાં થયો હતો કે જ્યારે આ સંસાર માયારૂપી વિકારોની અંધારી કોટડીમાં બંધ થાય છે. એમનો જન્મ થવાથી કંસ અર્થાત્ કામ જેને શસ્ત્રોમાં ‘મહાશત્રુ’ કહેવામાં આવે છે, તેનો સંહાર થઈ જાય

છે. પછી કોઈપણ પ્રાણી આ દુનિયામાં દુઃખી અને અશાંત રહેતું નથી.

શ્રી કૃષ્ણને મળવાનો સમય :

જો વિવેકનો આધાર લઈને આપણે નિષ્પક્ષભાવથી શ્રી કૃષ્ણના જન્મોત્સવ પર વિચાર કરીએ તો એ સત્ય નિષ્કર્ષને અવગણી નહીં શકાય કે જે પરિસ્થિતિઓમાં શ્રી કૃષ્ણનો જન્મ થયો હતો તે વાતાવરણ હવે ફરીથી રચાઈ રહ્યું છે. આજે વિશ્વને આપણે વિકારોની જંજીરોમાં બંધાયેલું અજ્ઞાનની અંધારી જેલ કોટડીમાં, પ્રભુપ્રીતિથી વિપરીત મહાકાળના મુખની તરફ તીવ્ર ગતિએ ધસતું નથી જોઈ રહ્યા ? પ્રત્યક્ષને પ્રમાણની જરૂર રહેતી નથી. વર્તમાન ધર્મગ્લાનિના આ સમય પર ગીતાના ભગવાન ત્રિમૂર્તિ શિવ પોતાનો વાયદો નિભાવવા ફરીથી આ સૃષ્ટિ પર ગીતાજ્ઞાન આપી રહ્યા છે, જ્યારે બીજા બાજુ લોકો ભગવાનને સાધારણ તનમાં આવેલા જોઈને એમને ઓળખી શકતા નથી. ગીતાજ્ઞાન દ્વારા સ્વયં શ્રી કૃષ્ણનો આત્મા આ સમયે પાવન બનીને નવી સતયુગી દુનિયામાં જવાનો પુરુષાર્થ કરી રહ્યો છે. હવે પરમપિતા પરમાત્મા શિવ

કૃષ્ણના એ શ્રદ્ધાળુ ભક્તોને કહી રહ્યા કે જો તેઓ શ્રી કૃષ્ણને મળવા ઈચ્છે છે અથવા એમનો પ્રત્યક્ષ સાક્ષાત્કાર કરવા ઈચ્છે છે તો એમણે સતયુગી સંપૂર્ણ નિર્વિકારી દુનિયામાં જવાનો પુરુષાર્થ આજથી જ આરંભી દેવો જોઈએ. જેના માટે ઈશ્વરીય જ્ઞાન અને સહજ રાજયોગ જ એવી યુક્તિઓ છે જેના નિરંતર અભ્યાસ દ્વારા જ આપણે સતયુગી રાજધાનીમાં પ્રવેશ કરી શકીએ છીએ.

શ્રી કૃષ્ણ આવી રહ્યા છે :

કદાચ આપ વિશ્વાસ નહીં કરો પરંતુ આ એક સત્ય છે કે ઘણા ઝડપી નિકટના ભવિષ્યમાં આ સૃષ્ટિના મહાવિનાશ પછી તરત જ શ્રી કૃષ્ણ આ સૃષ્ટિ પર સ્વર્ગ અથવા વૈકુંઠના પ્રથમ મહારાજકુમારના રૂપમાં જન્મ લેશે. આ અદ્ભુત પરંતુ સત્ય સમાચારનું રહસ્યોદ્ઘાટન સ્વયં ત્રિકાલદર્શી, અકાલમૂર્ત, જ્યોતિર્બિંદુ સ્વરૂપ પરમાત્મા શિવે પ્રજાપિતા બ્રહ્માના મુખ દ્વારા કર્યું છે. તેથી ભગવાન કહે કે જો શ્રી કૃષ્ણને મળવા ઈચ્છતા હો તો અત્યારે પવિત્ર બનો અને યોગી બનો નહિતર ક્યારેય શ્રી કૃષ્ણને મળવાની ઈચ્છા પૂરી કરી શકશો નહીં.

શ્રી કૃષ્ણ જન્માષ્ટમીના આ પાવન પર્વ પર હું દેશવાસીઓને આગ્રહ કરીશ કે તેઓ શ્રી કૃષ્ણ પ્રત્યે કોરી ભાવના શ્રદ્ધાથી માત્ર સામાજિક રીતરિવાજ અર્થાત્ બાહ્ય આડંબર પૂરાં ન કરે પણ આ પાવન પર્વ દ્વારા સ્વયં શ્રી કૃષ્ણ જેવા નિર્વિકારી દેવતા બનવાની પ્રેરણા મેળવે અને આજે જ પોતાના જીવન માટે નરમાંથી શ્રી નારાયણ તથા નારીમાંથી શ્રી લક્ષ્મી બનવાનું લક્ષ્ય ધારણ કરે. જ્યારે દરેક ભારતવાસીના મનમાં આ શુદ્ધ લક્ષ્ય હશે ત્યારે જ આપણું ગૃહસ્થ જીવન શ્રી લક્ષ્મી-નારાયણ જેવું પ્રસન્ન બની શકશે. એ ધ્યાનમાં રાખવાનું છે કે શ્રી કૃષ્ણ સંપૂર્ણ નિર્વિકારી દેવતા હતા એમના પર ગોપીઓનાં ચીર હરણનું લાંછન લગાવવું તે મહા પાપ છે. એમના મુગુટમાં મોરનાં પીંછાં એમની સંપૂર્ણ પવિત્રતાનું પ્રતીક છે. મોર જ એવું પક્ષી છે જેને પવિત્ર માનવામાં આવે છે. તેથી હવે વિકારો રૂપી વિષ પીવાનું અને પીવડાવવાનું બંધ કરો ત્યારે જ શ્રી કૃષ્ણ જન્માષ્ટમીનો વાસ્તવિક આનંદ પ્રાપ્ત કરી શકશો.

રાજયોગથી લૌકિક અભ્યાસમાં સફળતા

ભર્મિલ ત્રિવેદી

બાબાના જ્ઞાનમાં આવ્યા પછી મારા જીવનમાં ઘણી સુખદ પળો આવી છે. મને ખૂબ ખુશી છે જેનું વર્ણન શબ્દોમાં કરવું અઘરું છે. મને બાબાએ ખૂબ સરસ અનુભવ કરાવ્યો છે. હું કાયદાનો અભ્યાસ પ્રોફેશન ડિગ્રી દ્વારા કરી રહ્યો છું. આ પરીક્ષાઓનું પરિણામ ખૂબ જ ઓછું આવતું હોય છે. મારી પરીક્ષા નજીક આવતી હતી પણ બીજી ડિગ્રીનો અભ્યાસ સાથે ચાલતો હોવાથી તૈયારી માટે સમય ઓછો મળ્યો હતો. મને બાબા પર સંપૂર્ણ વિશ્વાસ હતો. પરીક્ષાના એક મહિના પહેલાથી જ રોજ એક કલાક યોગ કરતો હતો અને પરીક્ષાની બધી જ ચિંતા અને ડર બાબાને અર્પણ કરી દીધા હતા. પરીક્ષાનો દિવસ આવ્યો અને પ્રશ્નપત્રના ઉત્તર બાબાની યાદમાં રહીને લખવાની શરૂઆત કરી હતી. જે દિવસે પરીક્ષા આપી ત્યારથી પરિણામ આવવાના દિવસ સુધી રોજ એક કલાક યોગ કરતો હતો અને હકારાત્મક વિચારો કરતો હતો. બાબા મારી સાથે હોય તો કોઈ પણ પરીક્ષા

પાસ કરવી સરળ વાત છે. સફળતા મારો જન્મસિદ્ધ અધિકાર છે. આ પ્રકારના હકારાત્મક વિચારો કરતો રહેતો હતો. જેવા આપણા વિચારો હશે એવી જ આપણા જીવનમાં પરિસ્થિતિઓનું નિર્માણ થતું જશે આ વાત પર મને પૂર્ણ વિશ્વાસ હતો. અંગ્રેજીમાં કહેવત છે કે એટેન્શન ગોઝ એનર્જી કલોઝ. એટલે મનમાં જેવા વિચારો તરફ આપણું ધ્યાન જશે. એ જ બાજુ શક્તિઓનો પ્રવાહ હશે અને એ જ વિચારો પરિસ્થિતિઓના રૂપમાં આપણી સામે આવશે. બાબાના કહેલા આ દરેક વાક્યોમાં મને વિશ્વાસ હતો. પરિણામનો દિવસ આવ્યો અને મેં જે પરિણામની અપેક્ષા કરી હતી એનાથી પણ ખૂબ સરસ પરિણામ બાબાએ મને આપ્યું હતું. માટે જીવનમાં ક્યારેય પણ નકારાત્મક વિચારોમાં આવીને કોઈ પણ ખોટી પરિસ્થિતિઓનું નિર્માણ ન કરવું. અને બાબામાં વિશ્વાસની સાથે હકારાત્મક રહીને હકારાત્મક પરિણામની જ આશા રાખવી જોઈએ. આ મારો બાબા

દ્વારા થયેલો સુંદર અનુભવ છે. રાજયોગનો અભ્યાસ હું મહાદેવનગર સેન્ટર પર આવી કરું છું. મારા માતાપિતા પણ દરરોજ સાંજે ૭-૦૦ વાગે આસ્થા ચેનલ પર આવતા શિવાનીબેનના કાર્યક્રમને જુએ છે, સાંભળે છે અને તેઓ પણ મને મારા આવા અભ્યાસ માટે, સેન્ટર પર આવવા માટે સહયોગ આપે છે. અમે સંયુક્ત કુટુંબમાં રહીએ છીએ. મારા કાકા-કાકી તેમજ તેમના સંતાનો વગેરે ન્યૂયોર્કમાં રહે છે. દર વર્ષે તેઓ ભારત ત્રણેક માસ માટે આવે છે. અમે પણ બધા ગ્રીનકાર્ડ હોલ્ડર છીએ. પરંતુ મારા માતાપિતાને હવે અમેરિકા ગમતું નથી અને મારો અભ્યાસ ચાલતો હોવાથી અમે બધા ભારતમાં જ રહેવા ઇચ્છીએ છીએ. જ્યાં બાબાનો સાથ સહકાર અમારા નાના મોટાં કાર્યમાં ખૂબ જ મદદ કરે છે.

(કંપની સેક્રેટરી ફાઈનલ યર, આઈ.સી.એસ.આઈ. ઇન્સ્ટીટ્યૂટ, દિલ્હી)

યુવનસાહ્યની યાવી-આભવિશ્વાસ

બ્ર. કુ. બિપિનચંદ્ર, નારણપુરા, અમદાવાદ.

નીચેની કસોટી પર અજમાવો હાથ :

૧. જો તમને નોકરી માટે કે કોલેજના એડ્મીશન માટે ત્રણ વાર ના પાડી દેવામાં આવે તો તમને તમારી શક્તિ પર શંકા ઉપજશે ? હા....., ના.....

૨. મોટું ટોળું તમને મુંઝવી નાંખે અથવા ગભરાવી દે ? હા....., ના.....

૩. તમારો હમણાંનો કપડાંનો કબાટ જીર્ણશીર્ણ અને મેલાં કપડાંથી ભરાઈ ગયો છે ? હા....., ના.....

૪. તમે તમારી જાતને અરીસામાં વારંવાર જોયા કરો છો ? હા....., ના.....

૫. તમારું શરીર સીધું ટટ્ટાર હોય છે કે ? હા....., ના.....

૬. તમને ઘણી વખત એવું લાગ્યા કરે છે કે લોકો તમારી નિંદા કરી રહ્યા છે ? હા....., ના.....

૭. કાયદાનું અમલીકરણ કરનાર ઓફિસર જ્યારે તમારી તરફ આવવા લાગે ત્યારે

તમારા હૃદયના ધબકારા વધી જાય છે ? હા....., ના.....

૮. હોટેલ, બસ કે મહોલ્લામાં અજાણ્યાઓ વચ્ચે તમને એવું લાગે છે કે કેટલાક લોકો તમારી તરફ તાકીને જોયા કરે છે અથવા તમારા પર હસી રહ્યા છે ? હા....., ના.....

૯. અજાણ્યા દેશમાં જવા માટેની ટીકીટ તમને ઈનામ તરીકે મળે તો તમને ત્યાં એકલા જવાનો ડર લાગશે ? હા....., ના.....

૧૦. તમને લાગે છે કે તમને ગમતા લોકો સાથે તમે સ્નેહપૂર્ણ સંબંધ રાખી શકો છો ? હા....., ના.....

૧૧. તમને ઘણી વખત અણગમતાં સ્વપ્ન આવે છે ? હા....., ના.....

૧૨. જ્યારે સમસ્યા ઉદ્ભવે ત્યારે ઘણું ખરું તમે જાતે જ તેનો ઉકેલ લાવો છો ? હા....., ના.....

૧૩. તમારી પાસે કટોકટીની પળે કામ લાગે તે

માટે પૈસા બચાવેલા રાખ્યા છે ? હા....., ના.....

૧૪. તમને લાગે છે કે તમારા માતા પિતાએ તમને યાદ્યા છે ? હા....., ના.....

૧૫. તમે માનો છો ? કે દરરોજ કંઈક નવું શીખવું જોઈએ ? હા....., ના.....

૧૬. ખરીદેલી ખામીપૂર્ણ વસ્તુ પાછી આપી દેવાને બદલે તમે ખોટ ખાઈ લેવાનું પસંદ કરશો ? હા....., ના.....

૧૭. તમને એવું લાગે છે કે તમને તમારા પ્રયત્નોમાં ઘણી વખત નિષ્ફળતા મળે છે ? હા....., ના.....

૧૮. લોકો ઘણી વખત તમારી સલાહ માગે છે ? હા....., ના.....

ઉત્તરો અને ગણતરી :

દરેક સાચા ઉત્તર માટે પોતાને બે(૨) પોઈન્ટ આપો.

૧. ના ૨. ના ૩. ના
૪. ના ૫. હા ૬. ના
૭. ના ૮. ના ૯. ના
૧૦. હા ૧૧. ના ૧૨. હા
૧૩. હા ૧૪. હા ૧૫. હા

૧૬. ના ૧૭. ના ૧૮. હા
તમારી ગણતરી :

૩૦-૩૬ આત્મવિશ્વાસ બાબતે કોઈ સમસ્યા અહીં નથી. લોકો તમારી તરફ પ્રેરણા અને નેતૃત્વની અપેક્ષાથી જુએ છે. કદાચ કેટલાક લોકો તમને અભિમાની અથવા સત્તાવાહી સ્વભાવના માની લેશે. પરંતુ જર્મન કવિ ગેથેના શબ્દોમાં “મનુષ્યએ પોતાને સોંપાયેલાં દરેક કામ કરવા માટે પોતાની જાત માટેનો અંદાજ હમેશાં ઉંચો જ રાખવો જોઈએ.”

૨૦-૨૮ આ સરાસરી રેન્જ છે. જે દર્શાવે છે કે વ્યક્તિને પોતાના આત્મવિશ્વાસમાં સબળતા પણ જણાય છે અને ક્યારેક નિર્બળતા પણ. આ કસોટી દ્વારા તમારી બીકને શોધી શકો છો. સચ્ચાઈ તપાસી શકો છો અને તમે ઈચ્છો તો એને દૂર પણ કરી શકો છો.

૬-૧૮ તમે ભીરુ વ્યક્તિ છો. પોતાને અસલામત અનુભવતા આસપાસના લોકો પાસેથી માર્ગદર્શન અને દોરવણી પ્રાપ્ત કરો છો.

૦-૦૪ આ જવલ્લે જ જોવા મળતી ગણતરી છે. પરંતુ

જો તમે આ રેન્જમાં આવતા હો તો તમારે કોઈ શાણા માણસની મદદની જરૂર છે તે કદાચ મનોચિકિત્સક અથવા તબીબ અથવા પાદરી હોઈ શકે. તમને જીવન કદાચ ભયથી ભરેલું લાગતું હશે.

ભૂમિકા :

વર્તમાન સમયે યુવાનોને સૌથી વધારે આવશ્યક જો કોઈ મૂલ્ય હોય તો તે આત્મવિશ્વાસ છે. અને અફસોસની વાત એ છે કે આ મૂલ્યની (શોર્ટ સપ્લાય) ભારે અછત છે. કોઈ વિદ્યાર્થી એમ કહેતો હોય કે મને પરીક્ષાનો ભારે ડર લાગે છે. નાપાસ થવાના ડરથી હું સરખી તૈયારી પણ કરી શકતો નથી. આવું કહેનાર વિદ્યાર્થીમાં આત્મવિશ્વાસનો અભાવ છે. અને તે જે કહી રહ્યો છે તે મનોવિજ્ઞાનની ભાષામાં સ્વયંમેવ સિદ્ધ થનારી ભવિષ્યવાણી (Self - fulfilling prophecy) ઉચ્ચારી રહ્યો છે. હું નિષ્ફળ જઈશ એવી માન્યતા સાથે કંઈ પણ કરશો તો સાચા જ પડશો. નિષ્ફળ જશો જ.

અબ્રાહમ લિંકન, મહાત્મા ગાંધી, માર્ટિન લ્યુથર કિંગ કે નેલ્સન મંડેલા દેખાવડા ન હતા. પણ આત્મવિશ્વાસથી

ભર્યા હતા. હવે તો પ્લાસ્ટીક સર્જરીનો જમાનો છે. ચીબું નાક કે વિચિત્ર વળેલા હોઠ સર્જરી દ્વારા પ્રસિદ્ધ અભિનેત્રી સોફિયા લોરેન જેવા બનાવી શકાય પણ આત્મવિશ્વાસના અભાવમાં સર્જનની કમાલ કોઈ યુવતીના બાહ્ય દેખાવને જ બદલી શકે છે નકારાત્મક વિચારો અને લાગણીથી પીડાતી આત્મવિશ્વાસ વિનાની એ છોકરી અંદરથી એટલી છિન્ન ભિન્ન રહે છે કે પોતાની બક્ષવામાં આવેલી સુંદરતાનો અહેસાસ કહી શકતી નથી અને એ કોઈને જોવી ગમતી નથી.

એવા ઉદ્યોગપતિઓ થયા જેમણે પરિસ્થિતિ અને મુશ્કેલીઓ સામે બાંધો ચડાવી સફળતાના સામ્રાજ્યો સ્થાપ્યાં. સફળ થવાશે જ એવા આત્મવિશ્વાસને કારણે એમની શક્તિઓ છલકાઈને બહાર આવતી ગઈ. ગોથું, ખાઈને પડ્યા તો બમણા જોરથી ઉભા થઈને ઉંચા ઉઠ્યા. એમનું સૂત્ર હતું - “The greatest success is not in never falling, but in rising every time you fall” - Vince Lombardi.

આ વિષય એટલો તો મહત્વપૂર્ણ છે કે આ પુસ્તકના એક પાઠ તરીકે જ નહીં પરંતુ કૉલેજના એક વર્ષના અભ્યાસક્રમના એક વિષય તરીકે દાખલ કરવો જોઈએ.

આત્મવિશ્વાસ ઉછીનો મળતો નથી. વેચાતો મળતો નથી. એ વારસામાં પ્રાપ્ત થતો નથી. અને બનાવવાનાં કારખાનાં નથી. એના ઈજેક્શનો આવતાં નથી. આત્મવિશ્વાસનું બીજ આપણા મનમાં રોપવું પડે છે અને માવજતપૂર્વક એનો ઉછેર કરવો પડે જેથી એ એક તોતિંગ વૃક્ષ બની જાય. આ એક હુન્નર છે જે શીખી શકાય છે.

આત્મવિશ્વાસ ચમત્કાર સર્જી શકે :

ગરીબ હબસી કન્યા. વિલ્મા રુડોલ્ફ એનું નામ. જન્મ્યાના થોડાં વર્ષોમાં ન્યુમોનિયા અને પછી સ્કાર્લેટ ફીવરનો ભોગ બની. કમનસીબીની પરાકાષ્ઠા હવે તે પોલિયોનો ભોગ બની. ડૉક્ટરે કહ્યું વિલ્મા તું કદી ચાલી શકીશ નહીં અને પગ પર કાયમ માટે બ્રેકેટ પહેરવાં પડશે. વિલ્માએ ડૉક્ટરની વાત સાંભળી ન સાંભળી કરી. તેણે

માને કહ્યું, “મા, મારે શ્રેષ્ઠ દોડવીર બનવું છે.” માએ કહ્યું, “દીકરી, તારા આત્મવિશ્વાસ અને ઈશ્વરની કૃપાથી તું અવશ્ય બની શકીશ.” ૧૯૬૦ની ઓલિમ્પિકમાં વિલ્માએ ત્રણ ગોલ્ડ મેડલ રનીંગ ઈવેન્ટમાં મેળવ્યા - “૧૦૦ મીટર દોડ, ૨૦૦ મીટર દોડ, ૪૦૦ મીટરની ... રીલે રેસ.” અમેરિકાના ખેલકૂદના ઇતિહાસમાં આ એક અભૂતપૂર્વ ઘટના નોંધાઈ કે કોઈ એક ખેલાડી ત્રણ ગોલ્ડમેડલ મેળવી જાય અને તે પણ એક વખતની પોલિયોગ્રસ્ત છોકરી ! આ અને આવી અનેક સત્ય ઘટનાત્મક જીવન કહાણી દર્શાવે છે કે આત્મવિશ્વાસ કેળવી શકાય છે અને સફળતાના શિખર સર કરી શકાય છે. આવી વિલ્માઓનું સૂત્ર હશે.

“That which does not kill you. makes you stronger.

આત્મવિશ્વાસ શું છે ?

આત્મવિશ્વાસ એટલે પોતાની ક્ષમતા, ગુણો અને નિર્ણયોમાં વિશ્વાસનું હોવું.

આત્મવિશ્વાસી પોતાના જીવનમાં આવતા ઉતાર કે ચડાવમાં વિચલિત થતો નથી.

તેના જીવનની લય બનેલી રહે છે.

આત્મવિશ્વાસ ધરાવનાર પોતાના આંતરિક સ્વરૂપથી પરિચિત હોય છે અને પોતાની યોગ્યતા તેમજ વિશેષતાનું મૂલ્ય જાણે છે; તે બાબતે બીજા લોકોના સમર્થનની તે આવશ્યકતા સમજતો નથી.

આત્મવિશ્વાસથી ભરપૂર લોકો ખૂબ ઉંડાણપૂર્વક પોતાનું મૂલ્યાંકન કરે છે પોતાની શક્તિઓ અને નબળાઈઓને તેઓ પારખે છે.

તેઓ ડરપોક નથી હોતા અને પોતાની ખાત્રીઓને તેઓ છુપાવવાનો પ્રયત્ન નથી કરતા.

આત્મવિશ્વાસ ધરાવતા લોકો પ્રમાણિક હૃદયના માલિક હોય છે. પોતાના વિચાર કે માન્યતા પ્રગટ કરવાનું તેમનામાં સાહસ હોય છે.

તેમના બોલ, વિચાર તેમ જ વ્યવહાર દ્વારા તેમની આંતરિક ખુશી પ્રગટ થતી હોય છે. તેમના ચહેરા પર પ્રસન્નતાની આભા છવાયેલી હોય છે.

જીવનના પડકારોનો સામનો કરતી વખતે તેમનો આત્મવિશ્વાસ જ મદદરૂપ થઈ તેમને વિજય અપાવે છે.

આત્મવિશ્વાસ વિનાનો માણસ :
 આત્મવિશ્વાસ વિનાનો માણસ એવો માણસ છે કે જેણે શત્રુના સૈન્યમાં પોતાનું નામ નોંધાવ્યું છે અને પછી શત્રુ પોતાની સામે તાકીને આવીને ઉભો રહે છે. પોતાની નિષ્ફળતાની ઝાંખી સૌ પ્રથમ પોતાને જ થઈ ગઈ હોવાથી તેને સુનિશ્ચિત બનાવી દે છે.
 બીજા શબ્દોમાં - આત્મવિશ્વાસ વિનાનો માણસ પોતે જ પોતાનો દુશ્મન છે.
 જેનામાં આત્મવિશ્વાસનો અભાવ છે તે પોતાના જીવનમાં પોતાની ક્ષમતા કે લાયકાત કરતાં ઓછું પ્રાપ્ત કરે છે. તેઓ ઓછા સાહસિક હોય છે. ચિંતા, ભૂખમાં ગડબડ, માનસિક સ્વાસ્થ્યની ખામી વગેરે તણાવ સાથે સંકળાયેલી સમસ્યાઓનો સહેલાઈથી શિકાર બની જાય છે.
 પરિવાર છિન્નભિન્ન થવું, બેકારી, સંબંધો વણસી જવા, ગરીબાઈ, જીવનમાં લક્ષ્યહીનતા, નશીલા પદાર્થોનું સેવન તથા ગુનાખોરી આ બધી આત્મગૌરવના અભાવમાંથી સર્જાતી સમસ્યાઓ છે.

ખુશી અને સાર્થકતા ભર્યા જીવન માટે આત્મવિશ્વાસ

નિર્ણાયક પરિબળ છે. સફળતા, તે પછી કાર્યસ્થળની હોય કે પારિવારિક જીવનની હોય, સંબંધોની હોય કે નિરાંતના સમયની પ્રવૃત્તિની હોય - સફળતા માત્ર આત્મવિશ્વાસથી સકારાત્મક રીતે પ્રભાવિત થાય છે. તમે જીવનમાં જે કાંઈ કરો તે તમામ કામગીરી (performance) પર આત્મવિશ્વાસનો પ્રભાવ પડે જ છે. આત્મવિશ્વાસ સૌથી મોટી સંપત્તિ છે. નબળી આત્મ છબીની પૂર્તિ વિપુલ સમૃદ્ધિ કે ખ્યાતિ કરી શકતાં નથી. “Self-esteem isn't every thing, it's just that there's nothing without it.” - Gloria steinem.

આત્મવિશ્વાસ વધારવા માટે કરવામાં આવેલું રોકાણ, જીંદગીભર કરેલાં બીજાં રોકાણો કરતાં વધારે કીમતી છે.

આત્મવિશ્વાસને પ્રભાવિત કરતા કારકો/ઘટકોમાં રહેલી દોષપાત્ર બાબતોને શોધી કાઢી દૂર કરી તેની જગ્યાએ યોગ્ય બાબતોને સ્થાન આપવું એ એક કળા છે.

પ્રકરણની શરૂઆતમાં આપેલી કસોટીમાં તમને મળેલા માર્ક પર છ મીંડા ચડાવી દઈ આત્મવિશ્વાસના મિલિયોનેર

બની જાવ.

આત્મવિશ્વાસના કુબેર ભંડારી, બનવા માટે ઘણાં પગલાં પૈકી નીચે દર્શાવેલાં પગલાં ભરવા માંડો.

૧. સમારંભમાં આગળની ખુરશી પર બેસો. જાતને સંતાડવા કોશિષ ન કરો.

૨. દરેક વ્યક્તિ સાથે વાત કરતાં આંખો દ્વારા સંપર્ક (eye contact) કરતાં રહો.

૩. પોતાને પરિપૂર્ણ સમજી બેસવાની ભૂલ ન કરો. અન્યથા જીવનમાં લાગતી ઠોકરો, થતી ભૂલો સહન નહીં કરી શકશો. સ્વયંની છબી મેલી થઈ જશે.

૪. નિષ્ફળતાના ડરે નિર્ણય જ ન કરવો. અને નિર્ણય લીધા પછી તેનો અમલ જ ન કરવો એ સફળતાને અને આત્મવિશ્વાસને જાકારો આપવા બરાબર છે.

૫. જીવનના મૂલ્યોને ઓળખો, જીવનમાં ધારણ કરો અને આત્મવિશ્વાસના સ્વામી બનો.

૬. નાની સરખી પણ સફળતા મળે તો સ્વયંની (મનમાં) પ્રશંસા કરો. પોતાને બિરદાવો.

૭. શારીરિક સ્વાસ્થ્ય

જાળવો. શરીરનો પ્રભાવ મન પર અવશ્ય પડે છે.

૮. આત્મવિશ્વાસથી ભરપૂર છો એમ સમજી વિચારો. બોલો અને વર્તન કરો. Assume a virtue if you have it not." - William Shakespear.

૯. પ્રસંગોચિત વસ્ત્રો અલબત્ત આત્મવિશ્વાસ વધારવામાં કંઈક અંશે ઉપયોગી છે.

૧૦. સ્વયંને ઉંડાણપૂર્વક સમજાવો. (Convince) કે જીવનમાં નિષ્ફળતા જેવું કશું જ નથી. દરેક દેખીતી નિષ્ફળતા જેવું કશું જ નથી. દરેક દેખીતી નિષ્ફળતા સફળતા તરફ લઈ જતું એક ડગલું જ છે.

૧૧. નિત્ય નવું શીખતા રહો. Learning is a life time business, એનાથી અનુભવ અને આત્મવિશ્વાસમાં વૃદ્ધિ થશે.

૧૨. એકાદ બાબતમાં પ્રભુત્વ મેળવો. બધા જ માણસો

બધા જ વિષયમાં નિપૂણ હોઈ શકતા નથી. એ ન્યાયે એકાદ વિષયમાં પ્રભુત્વ મેળવાથી આત્મવિશ્વાસ ટકી રહેશે.

૧૩. આત્મનિંદાની બીમારી (self contempt) થી બચજો. પોતાને નકામા મહેસૂસ કરવાથી અચૂક નકામા બની જવાય છે.

૧૪. ઝડપથી ચાલવાની શૈલી અપનાવો. સફળ અને આત્મવિશ્વાસુ માણસો અન્યો કરતાં ૨૦% વધુ ઝડપે ચાલે છે.

૧૫. ચહેરા પર સ્મિત ફરકતું રાખો. No man is well dressed unless he wears a smile. આત્મવિશ્વાસ કેળવવાનો આ સુંદર કિમિયો છે.

૧૬. લોકો વચ્ચે જઈને બોલવાની ટેવ રાખો. વક્તૃત્વ ખિલવવાથી આત્મવિશ્વાસ ખીલશે.

૧૭. તમારા વિચાર અને લાગણી બાબતે ધ્યાન આપો. જાગૃત રહો, શક્તિ હણનારા

વિચાર બંધ કરો. શક્તિ પ્રદાન કરનારા વિચારને તેની જગ્યાએ મૂકો. અને આ પ્રક્રિયા ચાલુ રાખો.

૧૮. શરમ અથવા ગુનાઈત લાગણી પેદા કરતા ભૂતકાળને દફનાવી દો. ભૂતકાળની ભૂલોનું પુનરાવર્તન થતું અટકાવો. આ ભૂલોની સ્મૃતિ ૬૦% કરતાં પણ વધુ અંશે તમારા આત્મવિશ્વાસને હાનિ પહોંચાડે છે.

Genetics - Nature તમારા ચારિત્રનો ૨૫-૩૫% હિસ્સો ઘડે છે. બાકીનું તમારો ઉછેર - Nurture ભૂતકાળના અનુભવો - તેનું તમે કરેલું અર્થઘટન તમારા ચારિત્રનો બાકીનો ભાગ ઘડે છે.

'One day I finally realised I no longer needed a personal history - so I gave it up.' - carlos castaneda.

પ્રસંગ પરિભલ

પરોપકારનું સુખ

વિરાજપુર ગામમાં શ્યામ અને સોહન નામે બે મિત્રો જંગલમાંથી જડી બુટ્ટીઓ શોધીને, ભેગી કરીને શહેરમાં વૈદ્યોને વેચવા જતા હતા. શ્યામ ભગવાનનો ભક્ત હતો. સોહન પણ ભક્ત હતો પરંતુ તે એના કરતાં પણ વધારે તે પરોપકારી હતો. ગામમાંથી શહેરમાં જતાં વચ્ચે જંગલ આવતું હતું. ગામ અને જંગલની સીમા પર દેવીનું એક મંદિર હતું. તે શહેર જતાં પહેલાં દેવીનાં દર્શન કરતા. પણ ફરતાં સમયે જંગલમાંથી મળેલાં કેટલાંક ફળ દેવીને ચઢાવતા. એક દિવસ શહેરમાંથી પાછા ફરતી વખતે એમણે મંદિરની સામે એક અંધ અને બીમાર વૃદ્ધને જોયા. સોહને તેને પાણી પીવડાવ્યું અને જે ફળ લઈને આવ્યો હતો. તે એને ખાવા આપ્યાં. પરંતુ શ્યામે વૃદ્ધની તરફ જોયું પણ નહીં અને હંમેશાની જેમ દેવીને પ્રણામ કરીને ગામ પાછો આવ્યો.

બીજા દિવસે પણ સોહન પોતાની સાથે કેટલીક રોટલીઓ લાવ્યો હતો એમાંથી બે એ વૃદ્ધને ખવડાવી દીધી. જંગલમાંથી પાછા ફર્યા પછી એણે કેટલાંક ફળો પણ ખવડાવ્યાં. ઘેર ગયા પછી સોહને જોયું કે ગાય બાંધવાનો ખીલો ઊખડી ગયો હતો. સોહને ખીલો લગાવવા જમીન ખોદવાનું શરૂ કર્યું તો એનો પાવડો કોઈ ચીજ સાથે અથડાયો. એણે ખાડામાં હાથ નાંખ્યો તો સોનામહોરો ભરેલું તાંબાનું વાસણ જોયું. સોહને વિચાર્યું કે આ સર્વ દેવીની કૃપા છે.

બીજા દિવસે સવારે તે વૃદ્ધને મળવા ઘેરથી નીકળ્યો પણ ત્યાં વૃદ્ધ હતા નહીં. એણે દેવીની પૂજા કરી અને પાછો ફર્યો. મળેલા ધનમાંથી એણે જમીન ખરીદી અને ખેતી કરવા લાગ્યો. હવે તે દુઃખીઓને મદદ કરવાની સાથે પોતાના પરિવારની સાથે સુખથી રહેવા લાગ્યો. સોહનની સમૃદ્ધિ જોઈને શ્યામને ઘણું આશ્ચર્ય થયું. એક

દિવસ દેવીની સામે બેસીને કહેવા લાગ્યો. મા, હું પણ આપની શ્રદ્ધાપૂર્વક પૂજા કરું છું પરંતુ મારા ઉપર આપની કૃપા કેમ ના થઈ? શ્યામ મંદિરમાં જ બેસી ગયો. એને ઊંઘ આવી ગઈ. એણે સ્વપ્નમાં જોયું કે દેવીમાં કહી રહ્યાં હતાં, હું તારી ભક્તિથી પ્રસન્ન છું પણ તને તો અસહાય લોકો પ્રત્યે દયા અને કરુણા નથી. એ અંધ વ્યક્તિને તેં મદદ ના કરી. અને મારી પૂજા કરતો રહ્યો. તમારા જેવા પાસે સંપત્તિ આવી જાય પણ એનાથી બીજાંઓને શો ફાયદો? સોહન જેવા લોકો તો અસહાય અને દીનદુખિયાંને મદદ કરશે. આટલું કહીને દેવીમા અંતર્યામિન થઈ ગયાં. શ્યામની આંખ ખુલી તો એણે સંકલ્પ કર્યો કે હવે હું અસહાયો અને જેને જરૂર છે તેમને મદદ કરીશ.

અંતઃજ્ઞાનની શોધ

સમાધાન માટે પણ સમજણની જરૂર છે જે દરેક ઘટના પ્રત્યે, દરેક વ્યક્તિ

પ્રત્યે, દરેક સ્થિતિ પ્રત્યે જાગૃત છે તે સમાધિની દિશામાં જઈ શકે છે. જે સમાધિમાં નથી જતો તે વિશિષ્ટ પ્રાપ્તિ મેળવી શકતો નથી. સમાધિમાં જનાર વ્યક્તિ બહારની વસ્તુઓ પ્રત્યે આસક્ત હોતો નથી. તે બહારની વસ્તુઓની સ્મૃતિનો ભાર પણ વહન કરતો નથી. આઈન્સ્ટાઈન વીસમી સદીના મહાન વૈજ્ઞાનિક હતા. તેઓ રેલ્વેમાં મુસાફરી કરી રહ્યા હતા. ટિકિટ ચેકર આવ્યો. એણે ટિકિટ જોવાનું શરૂ કર્યું. આઈન્સ્ટાઈનને ઘણું શોધવા છતાં ટિકિટ ના મળી. ટિકિટ ચેકરે કહ્યું માન્યવર ! મને ખબર છે કે આપ મહાન વૈજ્ઞાનિક આઈન્સ્ટાઈન છો અને ટિકિટ વગરતો આપ પ્રવાસ કરો નહીં. એટલે આપને ટિકિટ શોધવાની જરૂર નથી.

આઈન્સ્ટાઈન બોલ્યા, ભાઈ ! હું તમારા માટે નહીં પણ મારા માટે ટિકિટ શોધી રહ્યો છું. ટિકિટ નહીં મળે તો મને એ ખબર નહીં પડે, કે મારે ક્યાં ઊતરવાનું છે. એટલે હું ટિકિટ શોધી રહ્યો છું.

આનો અર્થ એ છે કે જે

વ્યક્તિની અંતઃદષ્ટિ સત્યની શોધમાં લાગી જાય છે એની સ્મૃતિમાં બહારની વાતો વધુ યાદ રહેતી નથી. એના પ્રત્યે એમનું કોઈ આકર્ષણ હોતું નથી. અને એની સ્મૃતિ પણ વધારે રહેતી નથી.

ત્રણ ઉત્તર

કોઈ ગામમાં એક સંત નાની ઝૂંપડીમાં પરિવારની સાથે રહેતા હતા. સંતની સાદગી અને શિખવા જેવી વાતોની ખ્યાતિ દૂર દૂર સુધી ફેલાયેલી હતી. એટલે રોજ કોઈને કોઈ માનવ એમની ઝૂંપડીમાં જતા. પરંતુ તે વખતે સંત ઝૂંપડીમાં હાજર નહોતા. તેથી મણિરામની સંતના પુત્ર સાથે મુલાકાત થઈ. બંને વચ્ચે વાર્તાલાપ શરૂ થયો તો મણિરામે સંતના પુત્રને કહ્યું, તમારા પિતાએ એવી કોઈ વાત શીખવાડી છે જે અમે જાણતા નથી. સંતના પુત્રે કહ્યું ના. પરંતુ એકવાર હું એકલો હતો તો એમણે મને પૂછ્યું કે તું કવિતા વાંચે છે યા નહીં ? મેં ના કહ્યું તો તેઓ બોલ્યા કે તારે કવિતા વાંચવી જોઈએ કારણ કે તે આપણા

આત્માને દિવ્ય પ્રેરણા આપવામાં મદદગાર બને છે. એ રીતે એકવાર એમણે મને દેવતાઓનું ધ્યાન કરવા બાબત પૂછ્યું. હું ધ્યાનના મહત્વને જાણતો નહોતો. તો એમણે કહ્યું કે આપણે રોજ થોડી મિનિટો દેવતાઓનું ધ્યાન કરવું જોઈએ. તેથી ધ્યાનમાં મનને એકાગ્ર કરીને સ્વયંને પણ પ્રેરણા આપી શકીએ. એ પછી એ જાણવા માટે કદી મારા ઉપર નજર રાખી નથી કે હું એમની આજ્ઞાઓનું પાલન કરું છું યા નહીં.

સંતપુત્રની વાત સાંભળીને મણિરામે મનમાં જ કહ્યું કે મેં તો એક સવાલ કર્યો હતો પણ મને તો ત્રણ જવાબ મળી ફ્યા. અને એ પણ શીખ્યો કે ઈમાનદાર વ્યક્તિ બીજાઓની ઈમાનદારીની પરીક્ષા કરતો નથી પણ એના ઉપર પૂરો વિશ્વાસ રાખે છે. મણિરામે સંતપુત્રને કહ્યું હું જે હેતુથી આવ્યો હતો તે પૂરો થઈ ગયો છે. હવે હું જાઉં છું.

